ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 238 (11836)

1968 оной октябриин 9, среда

сэн 2 мүнгэн

...й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

ҮРГЭН ХЭРЭГЛЭЛЭЙ ЭД БАРАА—ЭЛБЭГЭЭР!

Ажалшадай үргэн хэрэглэлэй эд бараануудые үйлэдбэрилдэг арадай ажахын һалбаринуудые үлэмжэ түргэнөөр хүгжөөхэ зорилго парти, правительствамнай шэнэ табан жэлдэ табиһан байна. Тиин мүнөө эдеэ хоолой, хүнгэн промышленностиин предприятинуудай олоороо үргэдхэгдэжэ, һайн-һайн зэбсэг түхеэрэлгэнүүдээр һэльбэгдэжэ, шэнээр баригдажа байһан дээрэһээнь үргэн хэрэглэлэй эд бараан улам элбэгжэнэ, шанарынь һайжарна. Энээниие улад зон өөһэдынгөө байдал һуудалай эрилтын урда урданайхиһаа һайнаар хангагдадаг боложо байһан жэшээ дээрэһээ ойлгоно бэзэ.

Арад зоной али болохо хэрэглэмжэ гүйсэд хангадаг болохын тулада үйлэдбэриин талаар тэрээндэ сэхэ хабаатай предприятинуудай хүдэлмэри улам үргэдхэхэ, шанар һайжаруулхатай хамта, нютаг нютагдахи элдэб нөөсэ, нэмэлтэ арга боломжонуудые хэрэглэхэ шухала. Гол продукцяа үйлэдбэрилхэдэнь промышленна предприятинуудта гарадаг үлэгдэл ашаглан болбосоруулжа, нэмэлтэ эд бараа гаргадаг гурим халуунаар дэмжэгдэхэ, зоной аша туһада нютаг нютагдахи байгаалиин баялиг, түүхэй эд үргэнөөр хэрэглэгдэхэ зэргэтэй гэжэ засаг түрэмнай нютагай ажахын, советскэ зургаануудай урда эрилтэ табидаг байна.

Дээрэһээ үгтэһэн даалгабариин ёһоор, союзна мэдэлэй болоод нютагай промышленностиин предприятинууд байгша ондо ажалшадай үргэн хэрэглэлэй ямар эд бараануудые хэды шэнээнээр, ямар болзорто худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ үгэхэб гэжэ тодорхой тогтоол республикымнай Министрнүүдэй Совет гаргажа, предприяти бүхэндэ даалгабари үгэһэн юм.

Энэ жэлэй түрүүшын хахадай дүн абажа харахада, «Теплоприбор» «Электромашина» заводууд, мяханай комбинат, судно-барилгын завод ажалшадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэээ. «Теплоприбор» заводой гаргадаг ехэшүүлэй болон үхибүүдэй эбхэгдэдэг орон, «Электромашинын» хүдэлмэришэдэй хэдэг электрокипятильник, судно-заһабарилгын заводһоо ородог сомороор, ураар хэһэн, гоё һайханаар үнгэлэн шэрдэһэн журнальна столнууд гэхэ мэтэ зүйлнүүд эд хэрэглэгшэдтэ халуунаар хүлеэгдэн абтадаг, худалдаа наймаанда хододоо элбэгээр байдаг.

«Забайкаллес» комбинат айлай гэртэхи мебель үйлэдбэрилхэ хүдэлмэри нилээд үргэдхэжэ, һүүлэй хоёр жэлэй туршада хүн зоной үргэн хэрэглэлэй эд бараа, мүнгэн дээрэ тооложо хэлэхэдэ, гурба дахин ехээр гаргадаг болоо. Хүнэй үдэр үдэрэй хэрэглэмжын эд бараа элбэгээр гаргажа, тэрэнһээ ороһон оршо олзоёо ашагтайгаар хэрэглэжэ, модо болбосоруулгын предприятинууд үргэн хэрэглэлэй эд хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхэ тусгаар участок, цехүүдые барихые хүсэдэг болоһониинь һайшаалтай. Тиин Онохойн модоной комбинадта тиимэ цех баригдаад, хүсэндөө орожо байна. Тэндэ мүнөө модо хюреэдэхэдэ гарадаг үлэгдэлнүүдһээ гэр тойрондо хэрэгтэй зүйлнүүдые, жэшээлхэдэ, табуретка, үхибүүдэй стул, номой болон кухниин адяар, ванна комнатануудта дэбдихэ модон решетко гэхэ мэтые гаргажа эхилээ.

Гэбэшье үйлэдбэриингөө гол түсэб дүүргэхэтэеэ хамта, ажалшадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргаха даалгабаряа заатагүй бэелүүлхэ зэргэтэйбди гэжэ предприяти бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэд оролдоно гэхын аргагүй.

Нютагай промышленностиин министерствын предприятинууд үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргаха хахад жэлэй түсэб 96 процент дүүргээ. Тэндэ эмалированно элдэб амһарта үйлэдбэрилхэ даалгабари илангаяа ехэ дутуугаар бэелүүлэгдэнэ.

Улаан-Үдын шэлэй завод байгша оной түрүүшын хахадта урзандаһайхида орходоо 4 дахин багаар улад зоной үргэн хэрэглэлэй эд хэрэгсэл үйлэдбэрилээ. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо шэлэй заводойхид нэгэшье хэһэг лаампын шэл гаргаагүй. Урдань үйлэдбэрилэгдэжэ байһан эд хэрэгсэл зарим предприятинуудта болюулагдашана. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын ЛВРЗ-дэ электроутюгууд хэгдэдэг аад, энэ жэлдэ нэгэшье хэһэг гаргагдаагүй. Улад зондо тон шухала эд бараае нютаг дээрээ элбэгээр үйлэдбэрилхэ дүүрэн аргатай аад, тэрэниие ашаглахые оролдодоггүй ушарһаамнай, аяар Ленинградһаа туалетнэ модон адяар, Горький, Куйбышев городуудһаа почтын модон, түмэр хайрсагууд, Новосибирскһээ гуталай щетко, хубсаһа утюгдэдэг модон доска, Благовещенскһээ консервын банха бүглэдэг шэл хабхаг асарагданал.

Эдэ мэтэ дутагдалнууд юу харуулнаб гэхэдэ, зарим предприяти, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд арад зоной аша туһын хэрэгтэ халирхайгаар хандана, зохихо хүтэлбэрилхы зургаануудай зүгһөө тэдэнэртэ эрилтэ багаар табигдана.

Үргэн хэрэгсэлэй эд бараа худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ үгэхэ даалгабаряа предприяти бүхэнэй саг соонь дүүргэдэг байхыень шанга эрилтэ хэхэ зуурав, продукциингаа шанар һайжаруулхыень дурадхаха шухала. Кировой нэрэмжэтэ заводой энэ жэлэй түрүүшын хахадта гаргаһан продукциин (гол түлэб эмалированно амһартын) 10 процентнь гологдоһон. 6 процентнь сортоороо доошоо оруулагдаһан байна. Улаан-Үдын мебель-модо болбосоруулгын заводой продукциин 15 процентнь голодоһотой байгаа гэжэ шалгалта харуулаа.

Нэгэ янзын эд бараа гаргадаг предприятинуудые жэшэжэ харахада, продукциингаа шэнжэ шанараар, өөрын үнэ сэнгээр хоорондоо илгаатай байдаг. «Росхозторг» баазын захилаар ЛВРЗ-дэ хэгдэһэн хубсаһа утюгдэдэг доскагай өөрынь үнэ сэн 9 түх. 50 мүнгэндэ хүрэхэдэнь Новосибирскһээ ерэһэн доскагай худалдаанайнь сэн 5 түх. 10 мүнгэтэ байха юм.

Предприятинуудай доторой арга бэломжо, хүдэлмэришэдэйнь шадабари харалсажа, хаана ямар хэрэгсэл бүтээдэг байбалнь, продукци үйлэдбэрилгөөр мэргэжэбэлнь, предприятидашье, эд хэрэглэгшэдтэшье ашатай туһатай һэн ха гэжэ зохихо хүтэлбэрилхы зургаануудаар шэнжэлэн үзэгдэдэггүй, тодорхой хэмжээнүүд абтадаггүй.

Эмхи зургаануудые, улад зониие түлөө түлишөөр хангаха уялгатай эмхинүүдэй муугаар хүдэлдэг ушар мүн лэ юунһээ болоноб гэбэл, тэдэ ондо ондоо захиргаануудта мэдэлтэй аад, хоорондоо һула барисаа холбоотой, материально-техническэ бааза тулюуртай байна. Түлишын промышленностиин управлениин, улад зоной хэрэглэмжэ хангалгын министерствын, «Забайкаллес» комбинадай предприятинууд өөһэд өөһэдынгөө даашын аймаг, участогуудые танижа абаад, тэндэхи улад зониие, эмхи зургаануудые түлишөөр сүм хангаха харюусалгатай болобол, ажал хэрэгээ һайнаар эмхидхэхэ һэн. Юрэнхылэн хэлэхэдэ, манай Буряад орондохи олон тоото предприятинуудай хэр зэргээр үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргэжэ байһые хинан шалгаха, тэдэнэй хоорондо зохихо холбоо барисаа байгуулха, тодорхой туһаламжа үзүүлхэ талаар республикымнай хүтэлбэрилхы эмхинүүдэй зүгһөө халуун анхарал оролдолго хэрэгтэй.

Ажалша зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха хэрэг нютагай партийна, советскэ, ажахын, ниитын бүхы эмхи зургаануудай шухала зорилго мүн. Тиин республикын предприятинуудай үйлэдбэрилдэг үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүри элбэгжүүлхын тула тэдэнэр зохихо хэмжээ ябуулгануудые хараалжа, худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ нэмэлтэ эд хэрэгсэлнүүдые үгэхэ түсэбөө һараһаа һарада дүүргэхэ хэрэгтэнь халуун туһаламжа ходо доо үзүүлжэ байха уялгатай.

ОКТЯБРИИН 20 — САБШАЛАН ҺАЙЖАРУУЛХА ҺАРА — ОКТЯБРИИН 20

ҺҮРИНҮҮД ЖЭРЫЛДЭНЭ

◆ Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз намаг налхи ...ажа, сабшалангаа үргэдхэнэ.

Колхоздо луговодуудай 19 звено, лугомелиоративна 1 бригада ...нэ. ● Энэ жэлдэ луговодуудай, механизаторнуудай оролдосо... ажаллаһанай ашаар бүхыдөө 49 мянга гаран центнер үб... бэлэдхэгдээ гэхэ гү, али гектар бүриһөө 18 центнер абтаа. ◆ ...эндэ сабшалан һайжаруулха һара түлэг дундаа ябажа байһэн. Харин мүнөө жэлдэ ургасань бүри дээшэлжэ, гектарай 18 центнер һайн шанартай үбһэн һурилэгдөө. Хамтадаа 49.563 центнер үбһэн бэлэдхэгдэбэ. Иимэ ехэ үбһэ эндэхид колхоз болоһон сагһаа хойшо абажа үзөөгүй.

Артелиин түрүү луговодууд бүри баян ургаса туйлаба. Нүүдэлшын 110 гектар сабшалан дээрэһээ дүршэлтэй луговод Бальжи Дансорунов гектарай 47,7 центнер үбһэ абажа, колхоз дотороо эрхимлээ.

Зүүн-Бэе гэжэ газарта хэдэн жэлэй туршада луговодоор үнинэй коммунист Дашидондок Жапов ажаллана. Һүүлэй жэлнүүдтэ шадабари ехэтэй энэ луговод газараа һайнаар уһалжа, үтэгжүүлжэ, ходо баян ургаса абана. Байгша ондо энэ луговодой даадаг 140 гектарай га бүриһөө 36,9 центнер үбһэн абтаа. Тиигэжэ луговодуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ тэрэ хоёрдохи һуури эзэлээ.

Гурбадахи һуурида мэргэжэл ехэтэй луговод, коммунист Цыретор Раднаевич Жамбалов гараа. Нүхэр Жамбаловта Баян-Улаанай жалга даалгагданхай. Һая болотор энэнь малай бэлшээри байһан юм. Харин эдэбхи үүсхэлтэй, урагшаа һанаатай энэ коммунист бүхы хүсэ, шадабаряа эндэхи сабшалангай ургаса дээшэлүүлгэдэ зорюулһан байна. Тиигэжэ луговод һанаһандаа хүрэжэ, һарбайһанаа абажа байна. Мүнөө Баян-Улаанай жалга өөдэ харахада, үбһэн һүринүүд жэрылдэнэ. Эндэхи 60 гектар сабшалангай га бүриһөө 35,4 центнер үбһэн хуряагдаа бшуу.

Үбһэ ногооной баян ургаса абаһан луговодуудай тоодо Данзан Бальжинов, Чимит-Цырен Дамбиев, Тободой Данзанов, Найдан Дашидондуков, Аким Черных болон бусад ороно.

Үнгэрэгшэ жэлдэ эмхидхэгдэһэн лугомелиоративна отряд луговодуудта ехэ туһа хүргэнэ. Хабартаа энэ отрядай хүсөөр сабшалан дээрэ 7639 тонно аргал шэбхэ гаргагдаа, 320 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ, 135 гектарта аммиагай уһан оруулагдаа һэн. Мүн 15 гектарай шугы бургааһан сэбэрлэгдэһэн, 87 гектарай болдог дэгнүүл отологдоһон байгаа.

Мүнөө үедэ энэ отряд 4 мянга гаран тонно наг шэбхэ обоолоод, тэрэнээ сабшалан дээрэ зөөжэ захалаа. Энэ хүдэлмэридэ колесно дүрбэн трактор, нэгэ бульдозер, шэбхэ ашаха нэгэ машина хүдэлжэ байна. Республика дотор соносхогдоһон һарын туршада эндэхид адагынь 3 мянган тонно шэбхэ сабшаландаа гаргаха түсэбтэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой луговодууд сабшалан дээрээ гаранхай. Тэдэнэй олохониинь хээрэ добо газараа уһалжа байна. Загастайн уһалууриин системэһээ уһан табигдаһаар үни болоо. Тээли, Адаг, Бунхан-Үбэр, Баруун-Бэе гэхэ мэтэ газарай сабшалан уһалагдана. Эндэ луговодууд Даба Доржиев, Жансаран Дармаев, Радна Будаев болон бусад газараа түлэг уһалжа байнхай.

Загастайн луговодууд газараа һайнаар уһалдаг болонхой. Үнгэрһэн хабартаа 2422 гектар сабшалан нэгэ дахин, 2400 гектар—хоёр удаа, 800 гектар—гурба дахин ундалуулагдаа.

— Юрэдөө уһанай байгаал сагта гамнангүй уһалдабди,—гэжэ колхоз дотороо эрхимлэжэ гараһан луговод Бальжи Дансорунов хэлэбэ.—Бидэнэр үбһэндэ орохо үдэр хүрэтэр газараа уһалнабди.

Зүб лэ даа. Хуурай добо газарые һайса уһалаагүй һаа, хаанаһаа ехэ үбһэн абтахаб даа. Энэ жэл түрүүшынхеэ газараа намартаа ехээр уһалха гэжэ эндэхи луговодууд зорибо.

КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй соносхоһон һарын туршада энэ колхоздо сабшалан һайжаруулха ондоошье ехэ хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагданхай.

Эдэ үдэрнүүдтэ хүсэ ехэтэ хоёр трактор уһалууриин ханзаб, һубагуудые сэбэрлэжэ байна. Зүүн-Тохой гэжэ газарта 60 гектар бага ургасатай сабшалангые хэдэн удаа дисктэй лущильнигаар элдүүрилжэ, үндэһөөрнь һайжаруулхаар хараалагданхай.

Һаяхан энэ колхоздо луговодуудай суглаан боложо, социалис мүрысөөнэй дүн согсологдожо, түрүүшүүл урмашуулагдаа. Мүн тэдэнэр сабшалан һайжаруулха һарын туршада хараалагдаһан бүхы хүдэлмэрөө һайнаар хэхэ, ерэхэ жэлдэ үбһэ ногооной ургаса байгша онойхиһоо дутуугүйгөөр абахаар шиидэбэ.

Б. ГЫЛЫКОВ, манай тусхай корр.

Шара тала ногоороо

...тала гэжэ яахадань нэрлээ ...ее. Юрэдөөл үмсэшье бай... ...хошье болоһон хойно энэ ...шье үбһэ хүн сабшажа ...һа малшье тэндэ бэл...гүй байһан юм. Эндэмнай ...амаг налхи һэн.

...жэлэй урда тээ Загастай ...коммунын эмхидхэгдэжэ бай...хи нэгэ баян хүн енгүү...жэ хэлэһэн юм гэлсэг...

...ын ажал, хамтын ажал ... хүсэ ехэтэй байха юм бэзэ. ...да эдлэхыень тэрэ Шара ... газар үгэхэ гэжэ дурадха...

...э баянай һанаашаар юу...гүй һааб даа. Коммунада ...эрхим таряалан, сабшалан ... Харин мүнөө тэрэ баянай ...а бусалһан хооһон Шара ...ын ажалда хабаяа харуул...а.

...н жэлэй урда тээ эндэ хүсэ ...торнуудай хүнхинөөн за... ...рга томо анзаһа, бульдозер ...э эхилээ. Намаг хатааха ...анаабууд иишэ тиишээ та... ...уты бургааһан хүсэтэ ма... ...үбэлдөө отологдожо, хабар...лоор гербицид хорон сасаг...

...алынь эндэ дисктэй лу... ...уд 3—4 дахин ябуулагда... ...ор хэһэн нагшуурга, хүн... ...тд шэрэгдэжэ, газарай ню...лээ.

...э сабшалан болгоохоор 300 ... һайжаруулагдамал бэлшээри ...70 гектар газар һуларжа үгөө бшуу. Мүнөө жэл эндэһээ түрүүшын ургаса хуряагдажа, хамтадаа хоёр мянгаад центнер үбһэн абтаба. Эндэ дүршэл ехэтэй луговод Нагмит Цыренов хүдэлжэ гараа.

Намаг хатааха ханааб татаха, шугы бургааһа сэбэрлэхэ хүдэлмэриие Сэлэнгын уһалууриин системэнүүдэй управлениин механизаторнууд **(1-дэхи зураг. Зүүн гарһаа)** Кирилл Чебунин, Алексей Попов, Чимит Бальчинов гэгшэд хэһэн байха юм. Мүнөө эдэнэр хэдэхэн үдэрэй туршада Шара талые уһалха 20 километр утатай ханааб татаа. Мүн уһа хубаарилан табиха хаалта боолто болон бусад түхеэрэлгэнүүд эндэ хэгдэхээр хараалагданхай.

Совет хүнүүдэй гараар, техникын хүсөөр Шара тала ногоорбо. Эндэ мүнөө гулдагар гулдагар һүринүүд хорёологдонхой, хони мал бэлшэжэ харагдадаг болоо. Хажуугаарнь хүсэ ехэтэ тракторнууд хүнхинэлдэнэ. Энэмнай мүнөө үе сагай шэнжэ шарай ха юм даа.

Луговодуудай оролдоһоной ашаар

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада энэ колхоздо сабшалан һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэдэг болонхой. Эндэ саг үргэлжэ хүдэлхэ луговодуудай 19 звено бии. Нёдондо лугомелиоративна нэгэ отряд байгуулагдаа. Артелиин луговодууд сабшалан дээрээ минеральна үтэгжүүлгэ— аммиачна селитрэ хэрэглэжэ, ехэ амжалта туйлана.

Хэрбээ урда жэлнүүдтэ сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 7—8 центнер үбһэ абадаг байбал, нёдондо тэрэнээ 12 центнертэ хүргөө

ШЭБХЭ ЗӨӨГДЭНЭ

Хонидой байрладаг үбэлэй буусын хажуугаар трактор, автомашинанууд гүйлгэлдэнэ. «Гигант» колхоз сабшалан һайжаруулха һарын соносхогдоһонһоо хойшо малай фермэ, отарануудай буусаһаа нилээд ехэ шэбхэ зөөжэ гаргаа. Ахалагша хонишон Г. С. Колесниктэй уулзахадамнай:

— Эндэ байһан трактор, автомашинууд хоёр часай хирэдэ ажаллахадаа, хонидоймнай байрын бүхы шэбхые гаргажархёо. Энээниие гараар хэхэ болоо һаамнай, бидэнэр нэгэ һарын туршада хүшхэрхэгүй байгаабди, — гэнэ.

Колхозой правлени, партийна комитет сабшалан һайжаруулха һарые лажа үнгэргэхэ туйхайгаа хэлсээд, «Перелеска» гэжэ газарай сабшалан дээрэ шэбхэ гаргажа захалаа. Энэ сабшалан үни удаан сагта үтэгжүүлэгдэнгүй байжа, үрэжэл багатай болоһон. Һайн лэ гэбэл гектарай 5—6 центнер үбһэн ургадаг байгаа бшуу. Теэд эндэ малай буусанууд олон. Шэбхэ шабааһа гаргахада ажалынь нилээд хүнгэн, холо зөөгдэхэгүй байгаа.

...«С-100» тракторта шагтаглаатай бульдозер 40—50 сантиметр зузаантай шэбхые захаһаань этэржэ байна. Тэрэ тракторые дүршэлтэй механизатор Борис Феоктистович Хромов жолоодоно. Үнгэрэгшэ хабартаа, зунай үедэ тэрэ багахан трактор дээрэ һуужа, газар хахалһан, косилкануудые шэрэһэн байба. Таряа хуряалгада хабаадалсаа. Теэд сабшалан һайжаруулха тухай тогтоолой гарахада, бульдозерто һуужа ажаллана, Борис Феоктистович хододоо магтаалтайгаар хүдэлдэг.

Обоолоотой шэбхын хажууда Георгий Иванович Ануфриев харагдаба. Самосвал автомашинануудай ерэхэдэ, тэрэ ашааень тээлсэжэ байна. Зөөлгые багаханшье һаатуулангүйгөөр эмхидхэхэ гэһэн харюусалгатай зорилго тэрэ бэелүүлжэ байдаг.

Самосвал автомашинануудай жолоошод Александр Киселев, Борис Мукминов, Никита Афанасьев гэгшэд өөһэд хоорондоо үрдилдэжэ ябаад, ашаа тээнэ.

— Мүнөөдэр 19—20 зөөжэ абаашаабди. Эдэ хонидой байрануудһаа үшөө хоёр үдэр зөөгөө һаамнай шэбхэнь дууһаха байха. Тиигээд Шэнэ-Бэрээнэй малай фермэнүүдтэ ошохобди, — гээд автомашинануудай жолоошод хөөрэлдэнэ.

Р. БУДАЕВ.

Загарай.

ТҮРҮҮ КОЛЛЕКТИВТЭ—ШАН

Орооһо таряанай ургаса хуряалгын, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ хабаадуулагдаһан автоколоннонуудай 1968 оной сентябриин гурбадахи арбан хоногой ажалай дүнгүүдые хаража үзөөд, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон профсоюзуудай областной совет тусхай тогтоол гаргаба.

Энэ хүдэлмэридэ эрхим амжалта туйлажа, үдэр бүриингөө даабариие дунда зэргээр 162 процент дүүргэһэн, ашаа шэрэдэг 3-дахи автотранспортна предприятиин (директорынь В. П. Заморин, профсоюзайнь месткомой түрүүлэгшэ М. В. Еременко) коллективтэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, профсоюзуудай областной соведэй дамжуулгын Улаан туг мянган түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаба.

ҺҮҮЛЭЙ ҺОНИН

БОЛЗОРҺОО УРИД

...ЬЯНОВСК ОБЛАСТИИН хү...ын хүдэлмэрилэгшэд В. И. ... түрэһөөр 100 жэлэй ойе ...р угтахын, табан жэлэйнгээ ...зорһоо урид дүүргэхын түлөө ...лис мүрысөө үргэнөөр дэлгэ..., ороoһо таряанай баян ур...аад, хуряалгын хүдэлмэри һайнаар эмхидхээ, гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб ...оор үлүүлэн дүүргээ.

...иин колхозууд, совхозууд ...ан тонно ороoһо таряа, тэ... 537 мянган тонно эдеэ хоо...малнуудые, абалгын пункт... тушааба. Иимэ ехэ ороoһо ...а түрүүшынхеэ гүрэндэ ху... Тэрэшэлэн бобово тэжээлэй ургамалнуудые бэлэдхэхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

◆ ГОРЬКОВСКО ОБЛАСТИИН хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ, ноoһо худалдаха жэлэйнгээ түсэбые мүн лэ болзорһоо урид дүүргэбэ.

Түсэбһөө гадуур таряа худалдалга үргэлжэлһөөр.

◆ ЭД ХЭРЭГЛЭГШЭДЭЙ КООПЕРАЦИИН хүдэлмэрилэгшэд үндэгэ, ноoһо бэлэдхэхэ жэлэйнгээ түсэбүүдые октябриин 1-дэ дүүргээ.

Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, 800 миллион хэһэгээр олон үндэгэн, 23 мянган тонноор ехэ ноoһон худалдан абтаа.

Үндэгэ, ноoһо түсэбһөө гадуур худалдан абалга үргэлжэлһөөр.

...ДАР ҮБШЭНҮҮДЫЕ ЭМШЭЛЭЛГЭДЭ ХИМИ ХЭРЭГЛЭХЭ ТУХАИ

... (ТАСС). Хорото хабдарнуу...иин туһаламжаар эмшэлхэ ... зүбшэн хэлсэхын тула ... Элүүрые хамгаалха минис...ын, Медицинын эрдэм ухаанай ...ин зарлаһан бүхэсоюзна ту... конференци эндэ октябриин ...эгдээ. Хабдар үбшэнүүдые ..., биохимиин ба гистологиин элитэ мэдээжэ мэргэжэлтэд тус конференциин 500 түлөөлэгшэдэй дунда бии. Латвиин ниислэлдэ эрдэмтэдһээ гадна, бүхы союзна республикануудай медицинын эмхи зургаануудые түлөөлһэн дүй дүршэлтэй врачнууд суглараалсаа. Табан хоногто үргэлжэлхэ хуралдаанууд, секцинүүд дээрэ 300 гаран элидхэл хэгдэхэ юм.

КОМСОМОЛ, АЛДАРТАЙ ҺАЙХАН ЗАМААР ДАБШАНАШ

ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан пресс-конференци

ВЛКСМ-эй ЦК-гай, СССР-эй МИД-эй Хэблэлэй таһагай, СССР-эй Журналистнуудай холбооной эмхидхэһэн пресс-конференци Ленинскэ комсомолой баатар габьяата түүхэдэ, Коммунис партиин хүтэлбэри доро 50 жэлэй турша соо шэн зоригтойгоор тэмсэһэн, хүдэлмэрилһэн алдарта замда зорюулагдаа. Энэ пресс-конференци Москвада Журналистнуудай түбэй байшан соо октябриин 7-до болобо.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. Тяжельников пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Комсомолой түүхэ социализм болон коммунизмын илалтын түлөө Коммунис партиин, хүдэлмэришэн ангиин, манай бүхы арад зоной тэмсэлтэй таһаршагүй холбоотой юм гэжэ мэдүүлбэ. Партимнай залуушуулай холбооe политическэ программаар зэбсэглэһэн, обществоёо революционно ёһоор шэнэдхэн хубилгалгада эдэбхитэйгээр хабаадахадань туһалһан байна. «ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ой ба залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ зорилгонууд тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай һаяын тогтоол—Комсомол тухай, коммунис байгуулалтада тэрэнэй дүүргэдэг үүргэ болон харюусалгые дээшэлүүлхэ тухай партиин гаргадаг анхарал оролдолгын шэнэ тодорхой гэршэ болоно.

Комсомолнай Коммунис партиие тойрожо нягтаар жагсанхай, тэрэнэй ямаршье даалгабари дүүргэхээр зэһэнхэй өөрынгөө алдарта ойдо ерэбэ гэжэ Е. Тяжельников онсолон тэмдэглээ. Тиихэ зуураа иимэ тоонуудые дурдаба: мүнөө ВЛКСМ адли һанал бодолтой 23 миллион эдиршүүлһээ—манай Эхэ ороной бүхы үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдһөө бүридэнэ. Эдэмнай 350 мянган эхин эмхи болоно. ВЛКСМ-эй зэргэдэ жэл бүри 3 миллион үлүүтэй залуушуул ородог байна.

Комсомолшууд, бүхы совет залуушуул Владимир Ильич Ленинэй зааһанай үндэһөөр, партиин һургадагай ёһоор өөһэдынгөө гайхамшаг һайндэрые ажал хэрэгэй амжалтаар угтажа байна. Бүхы комсомолшууд ойн баяраа габшагай ажалаар тэмдэглэхэ гэжэ оролдоно. Суута Магниткын олон үеын комсомолшууд дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудаа октябриин 29 болотор дүүргэхэнь. «Хажуудамнай нэгэшье гээгдэнги хүн байха ёһогүй» гэһэн горькиинхидай үүсхэл амжалтатайгаар дэлгэржэ байнхай. Узбекистанай 20 мянган залуу механизаторнууд гүрэндөө 4 миллион 100 мянган тонно сэбэрлэгдээгүй хлопок тушаахын түлөө тэмсэн, «сагаан алта» хуряажа байна. Залуу москвагайхид, ленинградайхид 1970 оной октябриин 29 хүрэтэр табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэхые уряалан, бүхы орон доторхи үетэндөө хандаа. Энэ уряаень Украинын, Белоруссиин, Литвын, Молдавиин, бусад республиканууд, хизаар... болон областьнуудай залуушуул һайшаан угтаа.

Е. Тяжельников ойн һайндэрэй программа тухай хөөрэбэ. Бүхы Совет орон дотор баярай ехэ ёһололнууд болохо, һайндэрэй урда тээхэнэ Ленинградтахи Комсомольско талмай дээрэ Ленинскэ комсомолой алдар солын хү шөө нээгдэхэ. Казахстанда Советскэ Союзай залуушуулай хани барисаанай недели үнгэргэгдэхэ. «Тэмсэн унагшадай дурасхаалай үдэрнүүд», «Эхэ ороноо хамгаалхаар бэлэн байлгын үдэрнүүд», «Залуушуулай соёлой ба искусствын үдэрнүүд» хаа хаанагүй үнгэргэгдэхэ. Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо октябриин 25-да хэдэн үеын комсомолшуудай түлөөлэгшэд ВЛКСМ-эй ЦК-гай баярай пленумдэ сугларха. Октябриин 29-дэ Улаан талмай дээрэ совет залуушуулай һүртэ жагсаал болохо.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. Тяжельников, ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарьнууд Б. Пастухов, А. Камшалов, А. Везиров, СССР-эй Залуушуулай эмхинүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ Г. Янаев совет болон гадаадын журналистнуудай асуудалнуудта харюусаа. СССР-эй МИД-эй Хэблэлэй таһагые даагша Л. М. Замякин, СССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин секретарь В. И. Чернышев гэгшэд пресс-конференцидэ хабаадаа.

(ТАСС).

„МОЛНИЯ-1" ГЭЖЭ ШЭНЭ ХЭМЭЛ ОДОН

ТАСС-ай мэдээсэл

«Молния-1» гэжэ хэлхеэ холбооной ээлжээтэ хэмэл одон 1968 оной октябриин 5-да Советскэ Союзһаа дэгдээгдээ.

Энэ хэмэл одон холын телефонно-телеграфна, радио-холбооной түхеэрэлгэнүүдые ашаглаха, тэрэшэлэн холын Хойто хизаарай, Сибириин, Алас-Дурнын ба Дунда Азиин районуудтахи «Орбитын» пунктнуудта СССР-эй түбэй телевидениин программануудые дамжуулха ябадал хангаха зорилготой.

Энэ хэмэл одон дэлхэйн хойто хубида, дээдэ захань 39600 километр, дэлхэйн урда хубида, доодо захань 490 километр һөөлжүү замаар дабшана.

Дэлхэйе 11 час 52 минута соо тойрон ниидэнэ.

Телевидениин программануудые дамжуулха, олон шэжэмтэй холын радио-холбоо бэелүүлхэ аппаратураһаа гадна, бусад олон оньһон нарин түхеэрэлгэнүүд хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой.

Абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, хэлхеэ холбооной энэ хэмэл одоной аппаратура һаадгүй һайнаар хүдэлнэ.

«КОСМОС-246»

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Дэлхэйе тойрон ниидэхэ «Космос-246» гэжэ хэмэл одон 1968 оной октябриин 7-до Советскэ Союзһаа дэгдээгдээ.

1941 ХАРАТАН ДАЙСАДЫЕ ХАМХА СОХЁОД... 194

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Советскэ Союзай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн 11525 сэрэгшэдэй долоо мянганиинь комсомолшууд гү, али комсомолоор хүмүүжүүлэгдэһэн хүнүүд байгаа.

СССР-эй дайшалхы орден, медальнуудаар шагнагдаһан 12 миллион 880 мянган сэрэгшэдэй 3 миллион 500 мянганиинь комсомолшууд.

ПУБЛИЦИСТИКЭ

МҮНХЭ ЗУЛА ШЭНГЕЭР...

Элдин хонгор Эгэтын-Адаг... Иимэ буряад тосхонууд республика доторнай яһала олон даа. Тэдэнэй шэг шарайнууд, юугээрээшье, адлирхуунууд байдаг лэ. Һүүлэй үедэ тэдэнэр нюдэндэ обёорогдошогүй улаан утаһаар холбоотой шэнги болоо: Эсэгэ ороноо хамгаалһан Агууехэ дайн соо баатарай үхэлөөр унаһан хүбүүдэй дурасхаал мүнхэлһэн хүшөөнүүд хаа хаанагүй бодхоогдобо.

Буряад оронойнгоо олон нютагуудаар ябахалаа, тэдэ хүшөөнүүдэй ойро заатагүй ошожо ёһолдогби. Оронгодо, Харганаада, Загарайда, Хоридо, Шэбэртэдэ, Мужыхада, Үльдэргэдэ—хаанашье бодоһон хүшөөнүүдые харахада, баатар хүбүүдэйнгээ гэрэлтэ дурасхаалые нютагаархидайнь һүгэдэн хүндэлжэ байдагынь элеэр харагдадаг. Хаанашье бодоһон хүшөөнүүдэй ара талын шулуун халхабшануудта гү, али тусхай мрамор дээрэ һиилэгдэһэн нэрэнүүдые уншаад, нютагай наһажаал хүнүүдтэй хөөрэлдэхэдэ, дайнда алдалһан нүхэдэй олонхинь—залуу үеынхид, комсомолой наһанайхид юм байна гэжэ элирдэг. Тэдэнэрэй комсомолойнгоо билетые зүрхэн багтаа хадагалжа, юунэй түлөө ами наһаяа үгэхөөр бэлэн ябаһанаа мэдэрдэг байһаниинь ойлгосотой...

Харбагдахаа байһан гэдли шэнгеэр огторгой өөдэ дүүлиһэн үндэр хүшөө Эгэтын-Адагай тосхондо бии. Оройдонь улаан одон—манай этигэлэй мүнхэ һүлдэ—холоһоо яларжа харагдаха. Һүни болоходо, Кремлиин Одоной рубин эрдэни мэтээр улайбхин толордог.

* * *

— Эгэтын-Адагһаа зуун далаад шииран хүбүүд дайнда мордоһон юм гэхэ. Тэдэнэй табин найманиинь Баруун болон Зүүн дайнуудай газарта дайшалхы габьяа харуулан алдалаа. Түрэлхидэйнь абаһан саарһанһаа багсаахада, тэдэ хүбүүд Москва, Сталинград, Ленинград шадар, Орловско-Курскын газарта, Дон, Днепр, Неман, Нарва мүрэнүүдэй эрьедэ, Зүүн Пруссида, Чехословакиин, Венгриин, Польшын, Германиин, Манчжуриин дайдануудта тэрэ үедэ бии болоһон аха дүүгэй хүүрнүүдтэ Совет ороной элдэб яһатанай хүбүүдтэй хамта мүнхэ нойроор нойрсоно. Ондо ондоо газарта алдалаашье һаа, нютагаархидайнгаа сэдьхэлдэ нэгэ газарта сугларан, тэдэнэй дурасхаалда бодоһон мантан томо хүшөө доро нойрсожо хэбтэһэн шэнгеэр һанагдадаг.

Хүшөөгэй ара талада ханатан бодоһон шулуун дээрэ дэбтэрэй һэхэргдэһэн хуудаһанууд мэтээр хадаатай тэбхэр сагаан хоёр мрамор дээрэ таби найман хүбүүдэй нэрэ һиилээтэй. Эдэ хүбүүдэй хахадһаа ехэнхинь гушa хүрөөгүй ябаһан, комсомолой наһанайхид.

Дайнда алдалһан хүбүүдэйнай малгайдахи табан хушуунууд—хүшөөгэй оройдо носоогдоһон томо Улаан Одон—баатаршуулай шуһанай үнгэтэй мүнхэ зула болоод, толоржо байна бэшэ аал?! Энэ мүнхэ зулада һүгэдэн дохигты, хүнүүд! Тэрэнэй хажуугаар һанаа амараар бү үнгэрэгты, хүнүүд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн тухай номһоо, кинофильмнүүдһээ мэдэхэ болоһон мүнөөдэрэй залуу үетэн!..

Эгэтын-Адаг—хэдэн зуугаад буряад тосхонуудай нэгэн. Тосхон бүриһөө, нютаг бүриһөө Эхэ ороноо хамгаалхаа хэдэн мянгаад хүн мордоһон байха. Тэдэнэй үбсүүн дээрээ ВЛКСМ-эй тэмдэг яларуулһан хүбүүд (басагадшье байгаа юм бэзэ!) түрүүшын үдэрнүүдтэ военкомадай үүдэ татаһан юм.

* * *

Бүхы дээрээ Буряад оронһоо зуу гаран мянгаад хүн үнгэрөөшэ дайнда хабаадаһан юм. Тэдэнэй олониинь Ленинскэ комсомолоор хүмүүжүүлэгдэһэн намтартай.

Бузар гитлеровецүүдые бута сохилсон, габьяа ехэтэйгээр байлдаһанайнгаа түлөө орден, медаль—үндэр дээдэ хайрада хүртэгшэд Буряад орондо олон даа. Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн гушан гурбан манай нютагаархид мүнөө тоологдоно. Тэдэнэй хахадһаа олонхинь комсомолой гэшүүн гү, али комсомолец ябаһанаа коммунист болоһон хойноо Герой болоһон байна. Тэдэнэй дунда хорёод оной комсомолшуудшье биил: Советскэ Союзай Герой, генерал-майор Балдынов Илья Васильевич 1923 онһоо комсомолец, Буряадай комсомолой нэгэдэхи съездын делегат; Советскэ Союзай Герой Жанаев Дарма Жанаевич 1922 онһоо комсомолец ябаһан. Комсомолшууд, Советскэ Союзай Герой Сергей Орешков, юрын буряад хүбүүн Иннокентий Баторов Александр Матросовой габьяа дабтажа, комсомолой түүхын хуудаһые баатар домогоор шэмэглээ...

* * *

Эгэтын-Адагта бодоһон хүшөө ганса бэшэ. Тиимэ хүшөөнүүд һүүлэй үедэ нютаг бүхэндэ бодожо байна. Юундэб гэхэдэ, һүрөөтэ тэрэ дүшэн нэгэн оной июниин хорин хоёрой һүүлээр Совет ороной нютаг бүхэнһөө, булан тохой бүхэнһөө хүбүүд Эхэ ороноо, түрэл арадаа, хүн зоной жаргал асарһан революциия хамгаалхаяа мордоо ха юм.

Берлинэй Трептов-паркһаа эхилээд, Москвагай Кремлиин хана шадар бодхоогдоһон монумент хүрэтэр олон хүшөөнүүд бодонхой. Бултанайнь оройдо мүнхэ зула мэтээр байлдаанда алдалһан танигдаһаншье, танигдаашьегүй баатарнуудайнгаа нойрые сахин, улаан одонууд носоно.

Эхын зүрхэндэ хүбүүд бүхэниинь хайратай. Нүгшэһэн үхибүүгээ эхэ амиды мэтэ һанадаг. Тэрээн шэнги Эхэ орондоо алишье яһанай хүбүүдынь хайратай. Тэднээ Эхэ оромнай амиды мэтээр һанажа, хүшөө субаргануудые бодхоожо, улаан одоной мүхэшэгүй галаар баатар дүрэнүүдыень гиигүүлнэ ха юм!..

Ц. ДОНДОГОЙ.

ЗОРИГОЙ ГЭРШЭ

Буряад эдиршүүлэй бүтээһэн
Булад хуягта танк
Хархис дайсадые сохилсоод.
Харуулда мүнхэдөө зогсобо.

Амгалан байдал сахин,
Амаржа зогсоһон танкые
Эрэлхэг зоригой гэршэ гээд,
Эдир нүхэр, ойлгоорой!

БААТАР ТУХАЙ ДОМОГ

Хориин хонгор талын унаган—Советскэ Союзай Г
ма Жанаевич Жанаевай гэрэлтэ һайхан дурасхаал
дай бэлигтэ поэт Бато Базарон дууша сэдьхэлэйн
аялгые зорюулжа, поэмэ бэшэһэн юм. «Хориин та
рой» гэжэ поэмэнь Бато Базаровичай һүүлшын зо

Бидэ мүнөө тус хуудаһандаа Бато Базароной поэм
наевай нэрэмжэтэ гудамжаар» гэһэн бүлэгһөөнь хэ
бобди. Юундэб гэхэдэ, Д. Ж. Жанаев 1922 онһоо ко
гэшүүн ябаһан намтартай.

Хориин дунда һургуулиин
Хормой дороһоо эхилһэн
Үргэн, уудам гудамжа—
Үнэр, дэлгэр түүхэтэй.
Һуурин газар үргэдөөд,
Һубарил гэрнүүд бодоо бшуу.
Анхан морин харгы аад,
Аластаа гудамжа болоо бшуу.
Элһэтэй, хайртай харгыгаар
Эдиршүүд, үхибүүд һубаридаг,
Эрдэмэй гуламтын үүдэндэ
Эдэнэр олоороо сугларцаг...
Габьяа түгэлдэр геройнууд—
Габшагай солбон баатарнууд
Үсөөн бэшэ эндэһээ
Үдэһэн ургаһан домогтой.
Таанар мүнөө һанаандаа
Таагаад, шэбшээд туршагты:

Ямар геройн эндэһээ
Яралаар мордоһон
Ута замай эхиндэ
Урихан инагаа орхи
Түбэгтэй шэрүүн жэл
Түүхэдэ, магад, бэшэ
Эдир наһанай намтар
Эхэ нютаг хадагалда
Магад, энээхэн дам
Манай геройшье дуг

Гэнэн багахан наһан
Гэшхүүр эндэһээ эхи
Мүнөө энэ гудамжа
Мүнхэрһэн нэрэнь
Дарма Жанаевай нэр
Дамай гаршаг хадагда

ТЭРЭ БЭРХЭШЭЭЛТЭ САГАЙ АМИСХАЛ

1941—1945 онууд. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайн. Хэзээдэшье мартагдашагүй энэ хүшэр хүндэ сагай үедэ арад зомнай харата дайсанаа даража, һүр жабхаланта илалтын соло дуудалгын үдэрые угтахаар һаналаа нэгэдүүлэн, бүхы эршэ хүсэеэ зорюулһан түүхэтэй. Энэ нангин хэрэгтэ манай республикын бүхы хүдэлмэришэд, таряашад бодото хубитаяа оруулһан байгаа.

Һаяхан бидэнэр тэрэ үе сагта хэблэгдэһэн «Бурят-Монголой үнэн» газетын хуудаһануудые иража харабабди. Урдамнай шаралшаһан хуудаһанууд, томо жэжэшье үзэгүүдээр барлагдаһан мүрнүүд. ХТЗ трактораар газар хахалжа ябаһан, мүн үрэһэ хүрэнгөө поли дээгүүр гараараа сасажа ябаһан фото-зурагууд. Урдаһаамнай дун сагаан һахалтай үбгэдүүдэй, һургуулиин үхибүүдэй ажал хүдэлмэриие харуулһан зурагууд. Мүн фронт дээрэһээ эльгээгдэһэн, шуһата байлдаанай гол дундуур буулгагдаһан фотонууд барлагданхай.

Дайнай түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, «Улаан Армидаа туһалха, сагһаа үлүүгээр ажаллаха» гэһэн уряа бүхы республика соомнай сахилгаан мэтэ тараһан тухайнь һонирхон уншанабди.

Энэ газетын тэрэ сагай хуудаһануудһаа нэгэ хэдэн мэдээсэл уншагшадай анхаралда дурадхая.

1941 оной июлиин 13-най номерһоо:

«Улаан-Үдын түмэр замай депогой хүдэлмэришэд стахановска хүдэлмэриин үндэр бүтээсэнүүдые түйлана.

Механическа цехэй залуушуул ба комсомолшууд стахановска хүдэлмэриин эрхим жэшээнүүдые харуулна. Эндэ комсомолшууд сүүдхынгээ даалгабаринуудые саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэдэг ба хүдэлмэриингөө сагһаа үдэр бүри хэдэн час үлүү ажалладаг болоо. Комсомолец нүхэр Салуяновай халаан хоёр сүүдхэ соо таһалгаряагүй хүдэлмэрилжэ, № 571 паровозые һайн шанартай детальнуудаар хангаһан байна. Энээнэй ашаар тус паровоз заһабариин болзорһоо нэгэ сүүдхэ урид гаргагдаба».

Улаан Армияа дулаан хубсаһаар хангая! гэһэн уряа доро иимэ мэдээсэлнүүд тунхаглагдаһан:

1941 оной сентябриин 17-ной номерһоо:

«Хориин аймагай бүхы эмхи зургаануудаар Улаан Армиин сэрэгшэдтэ үбэлэй хубсаһа бэлэглэхэ тухай үүсхэл халуунаар һайшаагдаба. Мүнөө үедэ ВКП(б)-гэй райкомой секретарь нүхэр Мироновой хүтэлбэри доро тусхай комисси һунгагдаад, дулаан хубсаһануудые суглуулха талаар хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулагдажа байна. Түрүүшын үдэр райкомой секретарь нүхэр Юринский хониной 3 арһа, райкомой хүдэлмэрилэгшэд Долгор Цыренжапова—валенка, дулаан үмдэ ба самса, Цыбикова—валенка, арһа ба свитер, Петченова ба бусад—валенка, малгай, бээлэй гэхэ мэтые үгэбэд.

Бэлэгүүд орожо үргэлжэлһөөр».

1941 оной сентябриин 18-най номерһоо:

«...Хэжэнгын аймагай центртэхи колхозой гэшүүд, мүн эндэхи алба хаагшад 25 паар валенка, 70 гаран паар дулаан бээлэй, элдэгдэһэн 11 арһа, хэдэн олон свитернүүдые үгөөд байна. Тэндэхи һургуулиин багша Бадмаев дулаан малгай, нэгэ паар дотор хубсаһа, үбэлэй бээлэй ба нооһон свитер бэлэглэбэ. Һургуулиин завхоз нүхэр Филиппенко гэгшэ элдэгдэһэн арһа, валенка ба куртка үгэбэ. Габьяата багша Дугарова валенка ба дулаан оймһо бэлэглэбэ».

1941 оной сентябриин 19-нэй номерһоо:

«Сэлэнгын аймагай, Юрөөгэй сомоной туршалгын станциин хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад дайлалдажа байгаа Улаан Армиин сэрэгшэдтэ бэлэг болгон 600 түхэригэй дулаан оймһо, валенка, мылэ, одеколон гэхэ мэтые, 550 түхэриг мүнгэ эльгээбэ».

«Ивалгын аймагай Улаан Оронго колхозһоо 40 валенка, хүбэнтэй дүрбэн куртка, 3 үмдэ, 76 бээлэй, 48 баарья, 20 гаран дулаан оймһо, хониной элдэгдээгүй 57, элдэгдэһэн 18 арһа, нэгэ шинель ба бусад хубсаһанууд бэлэглэгдэбэ.

Мүн Бэшүүрэй аймагай Бодонгуудай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд дулаан хубсаһа олоор бэлэглэбэ».

1941 оной декабриин 21-нэй номерһоо:

«Бэлэгүүдээ абаашажа мордобо...

Улаан-Үдэ станциин перрон дээрэ үдэшэлгын митинг болобо. Буряад-Монголой эдир залуушуулай ба комсомолшуудай зүгһөө үгэ хэлэһэн эрхим һургагша нүхэр Солоченко ингэжэ мэдүүлбэ:—Шэнэ жэлээр дашарамдуулан бэлэгүүдыемнай сэрэгшэдтэ үгэхэдөө, Буряад-Монголой залуушуул таанарай зэргэдэ жагсан, Эсэгэ ороноо хамгаалхын түлөө үдэр һүнигүй бэеэ бэлэдхэнэ. Харюу сохилтоёо хэдэ дахин арбидхагты! Бидэнэр ажал ба һуралсалаа арба дахин эршэдхэхэбди.—гэһэн захяа хүргэхые делегадуудта захиба».

«Ши фронтдо юугээр туһалнабши?» гэһэн уряа лоозунг доро иимэнүүд мэдээсэлнүүдые уншанабди:

1942 оной январиин 8-най номерһоо:

«Бэшүүрэй аймагай һургуулинуудай һурагшад «Бурят-Монголой эдир патриот» гэжэ хүсэтэ танк бүтээхэ үүсхэлые ехэ һайхашаан, эдэбхи гарган, шадаха соогоо мүнгэн зөөри суглуулжа байнхай.

Мүнөө хадаа 29 һурагшадһаа хамта 7151 түхэриг сугларaaд, госбанкда тушаагдаба. Гушадай эхин һургуулиин (эрхилэгшэнь нүхэр Ц. Шойбонов) 13 һурагшад 75 түхэриг мүнгэ үгэһэн байха юм. Тэрэнһээ гадна, тэдэнэр 7 малгай, 7 паар баарья ба хониной арһа оборонын фонддо оруулба».

1942 оной январиин 13-най номерһоо:

«Манай республикын пионернүүд ба һурагшад фашис дээрмэшэдые няза бута сохилгодонь Улаан Армидаа али бүхы аргаараа туһалалсажа байна. Тиин Загарайн аймагай һурагшад дурсагдаһан танкнуудые бүтээхэ фонддо 5 мянган түхэриг бэлэглэбэ. Энээнэй мянга гараниинь Үнэгэтэйн хүсэд бэшэ дунда һургуулиин һурагшадһаа ороһон байна».

1942 оной декабриин 17-ной номерһоо:

—**«Фронтдоо зэбсэгжэлгэ ехээр үгэхэ!»**—гэһэн лозунгтойгоор манай республикын ажалшад «Социалистическэ Бурят-Монгол» гэжэ самолёдуудай эскадрили байгуулгада мүнгэ зөөри суглуулжа байна. Энэ хэрэгтэ Хяагтын аймаг түрүүшүүлэй зэргэдэ тоологдоно. Эндэ 495.000 түхэриг суглуулагданхай...»

Заиграево. Улаан-Эрхирэг колхозойхид 30 мянган түхэриг бэшүүлбэ. Эрийскэ леспромхозой коллектив—10500 түхэриг, Үнэгэтэйн дунда һургуулиин багшанар—3300 түхэриг бэлэглэбэ».

«Социалистическэ Бурят-Монгол» гэжэ самолёдой эскадрили байгуулгада 200 түхэриг мүнгэ үгэхэ зуураа, Ивалгын XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн нүхэр Шурбаков ингэжэ мэдүүлбэ: **«Минии гурбан хүбүүмни фронт дээрэ дайсаниие бута сохилгодо хабаадана. Би болбол үбшэнэй шалтагаанһаа армиһаа сүлөөлэгдэнхэй байнаб. Тиин намһаа жэшээ абажа мүнгэ элбэг ехээр оруулхыень бүхы колхозниигуудые уряалнаб».**

Ивалгын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай фронт дээрэ шархатаад ерэһэн нүхэр Базаржапов 600 түхэриг бэлэглээ. Тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Будаев—500 түхэриг, бригадир нүхэр Мункуева—600 түхэриг, МТФ-е даагша нүхэр Бадмацыренова—400 түхэриг бэлэглээ».

1942 оной декабриин 23-най номерһоо:

«Фронт дээрэ һүүлэй үедэ манай Улаан Армиин хэжэ байгаа добтолгото байлдаанууд ба түрүү колхозниигуудай патриотическа үүсхэл хадаа манай республикын ажалшадай сэдьхэл зүрхыень баяр-
луулан, тэдэнэй аж
улам дээшэлүүлхэтэйгэ
өөрынгөө республикын
«Социалистическэ Бурят
гэжэ самолёдуудай эск
барилгада мүнгэн зөөри
ябадалайнь эдэбхи хэшэ
шээгүй дээшэлүүлбэ.
Эскадрилиин барилга
республикын ажалшадай
лион 464 мянга 513 түх
нэй банкда оробо. Хяагты
скын, Бэшүүрэй, Сэлэнгы
гуудһаа ехэ хубинь бэлэ
«БУРЯТ-МОНГОЛОЙ
ШАД! Түрүү колхоз ба
гуудай үльгэр жэшээгээр
колонно байгуулалгада
ри ехээр оруулагты»
доро иимэ мэдээсэлнүү
гэбэл:

1942 оной декабриин 3
мерһоо:

Сэлэнгын аймагай Ста
рэмжэтэ колхозой гэшүү
Очиров ингэжэ бэшэнэ:
— «Наһан соогоо
юумые үзэбэб. Хаанта
үедэ тулигша, ядагша һэ
скэ засагай үедэ зол
эдэлжэ байнаб... Хэтынгэ
лые хорото дайсанһаа хам
эрхэ сулоотэ Эсэгэ орон
тан фашистнуудһаа аршал
лөө хамаг бүхы юумэеэ,
хы хүсэеэ хайрлангүй ү
Һаяхан Загастайн нютаг
ряашад суглаа татажа,
шистнуудай үхэлэйнь саг
хын тулада үшөө юу хэ
хэлсэбэ. Манай хүршэнэр
мянгаадаар мүнгэ оруул
дань, би 150.000 түхэр
лэхэм гээб. Хорото дайса
бута сохихо хүсэн бидэ
Өөрынгөө нөөсэлгэ ору
Зандан хүбүүмни, тэрэнэй
хы нүхэдүүд зэрлиг му
шистнуудые үшөө шангаар
лоо таһартарынь сохиг
юрөөхэ байнаб».

* * *

Имэл даа эдир наһа
бүүд, басагад, мүнөө үеы
молшууд. Харата мууха
ниие дараха энэ нангин
манай республикын бүхы
мэришэд, таряашад, үбгэд
һөө эхилээд, һургуулиин
хүрэтэрөө, бүхы хүсэ шад
сүүлэн, бодото хубитаяа
гэжэ үшөө дахин мэдэбэ
Хатуу шанга тулалдаан
рэһээр хорин гурбан жэл
шье һаань, иимэ мэдээс
сэдьхэлээ хүдэлгэнгүй ун
лохо юм аал? Үгы даа!
Үнэн зүрхэнһөө фронт
эльгээһэн манай ахамад
үбгэ эсэгэнэр, эжынэр му
таанарай дунда амар мэн
һууна ёһотой. Тэрэ үеын
хүндэ сагта ямар байдал
гаабибди гэжэ тэдэнэрһээ
һурахыетнай дурадханабди
хохошье байхагүй гэжэ найд

Ц. БАБУШ

БЕРЛИН ТЭЭШЭ

Залуу нүхэр, анхара,
Залхуурангүй һайса хара.
Сахилгаата тэрэ үеые
Саарһан дээрэ зогсооһон
Корреспондент нүхэртэ
Комсомол баяр хүргэе.
Галзуунуудай үүр—Берлин
Газаа бэшэ болоо,—
Газар доро бэшэ,
Гараараа хүрэмэ болоо гээд,
Эсэһэн сусаһанаа мартан,
Эрэлхэг манай сэрэгшэд
Халта амарха зуураа
Хатар наадаа дэлгээ.
Эдэл даа илалта түйлагшад—
Эдээн соош олон байгаа
Эдир комсомол хүбүүд!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: манай сэрэгшэд Берлин шэглэһэн замдаа. (Хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейн фондһоо абтаба).

ИЛАЛТЫН ТҮЛӨӨ

Фашис булимтарагшадай добтолһон жэлдэ би арбаад гаратай ябааб. Хархис дайсадай гэнтэ добтолоошье һаань, бидэ, тэрэ үеын комсомолшууд бэеэ зэһэнги һэмди гэхэб. Юуб гэбэл, уласхоорондын байдалай улам түгшүүрилтэй болохо бүри багшанарнай, комсомолнай бидэниие Эхэ ороноо хамгаалан бодохын тула хэзээдэ бэлэн байхаар хүмүүжүүлдэг байгаа ха юм.

Юрэдөө «дайн эхилбэ» гэһэн аюулта мэдээсэл дуулахадаа, түрүүшээр бахардабашье, дайсадаа һамна сохижо, илалтын саг дүтэлүүлэлсэн ажаллаха сагнай ерээ гэжэ досоогоо эрид шиидээ һэмди. Үетэн хүбүүднай, аханарнай дайнда мордоходоо, тархяа һанжуулангүй, эршэтэй һайнаар ажаллахые захяа бэлэй.

Колхозоймнай эрэшүүл булта шахуу сэрэгтэ мордожо, хэнэйшье мэдэһээр, үбгэд хүгшэд, эхэнэрнүүд, үхибүүд үлөө һэн бэзэбди. Хэршье тиигээ һаа, колхозойнгоо ажал унагаангүй, үглөөнэй бүрэнхыһөө үдэшын харанхы болотор хүдэлжэ, шадалайнгаа зэргээр фронтдоо туһалагша бэлэйбди.

Дайнай үедэ багшанар дуталдаха. Тиигэжэ би багшын һургуули дүүргээшьегүй һаа, һургуулида ном зааха болобоб. Комсомолой энэ ээлжээтэ захиралтые муу бэшээр дүүргэһэн байхаб гэжэ һанагшаб. Тэрэ сагта һургуулида хүдэлхэ гээшэ бэлэн бэшэ һэн. Эрдэмэй бэлэдхэл өөртэм дуталдаха. Үшөө тиигээд, үбэлэй янгинама жабар соо түлеэн дуушаха. Бэхэ, саарһан олдохогүй.

Зүгөөр бидэшье, шабинарнайшье сагнай иимэ гэжэ ойлгодог дээрэһээ урмаа хухардаггүй һэмди. Тэрэ үеын шабинар эрдэм номдо абьяастай, һураха гэһэн айхабтар ехэ шуналтай бэлэй.

Эгээл тиимэ дээрэһээ һүхэ, хюрөө һугабшалаад, ойдо гаража, һургуулидаа өөһэдөө түлеэ бэлдэлгэн гайхалгүй байгаа. Тогооной хара эһэ хюһажа, һүндэ эдьхэжэ хэһэн бэхэтэй һаа, баян гээшэбди гэжэ тоолохош.

Тарянай поли дээгүүр унаһан хоолос суглуулжа гү, али бог үбһэ түүжэ ябахадаа, шабинарни илалтын үдэрэй ойротохо хэрэгтэ туһалнабди гэжэ һайн ойлгодог бэлэй. Юундэб гэхэдэ, дайнай үе соо хүн бүхэн илалтын үдэрэй гэгээн толоёо сасаруулан ерэхые тэсэмгэйгээр хүлеэн, хамаг хэһэн ажални дайсанда сохилто болог гэжэ сэдьхэжэ ябаа. «Илалтын түлөө!» гэжэ партимнай уряалаа. «Илалтын түлөө» гэжэ комсомол һэшхэлнай захирдаг һэн.

М. АГВАНОВА,
Яруунын аймагай
Инсэнгын совхозой
бухгалтер.

1941 он. Июниин наран халуу шатажа, Совет ороной алишье нютагтал адли элдин Загастайда зунай эгээл һайхан сагай мандажа байһан үе бэлэй. Минии үеын ажалша залуу хүбүүд, басагад колхозой үбһэ хуряалгада гараха гэжэ, хамсыгаа шаман зэһэжэ байгаа һэн. Теэд олонхиднай үбһэндэ орожо үрдингүй, сэрэгэй хубсаһа үмдэхэ баатай болоо.

Июниин 22. Тэрэ үдэр тухай хэдэн зуугаад номууд хэблэгдээ, зурагууд зурагдаа, олон тоото кинофильмнүүд буулгагдаа. Тэрэ үдэр тухай радио-дамжуулгашье шагнадагбди, теле зурагуудышье харадагбди. Зүгөөр тэрэ һүрөөтэ үдэр тухай үшөөл, үшөөл дахин бэшэхэ, зураха, хөөрэхэ хэрэгтэй. Хайшан гэжэ фашис булимтарагшадай хэлсээгээ эбдэн, манай орондо гэнтэ добтолжо, ажана түбхин хүгжэжэ байһан ажабайдалаймнай амгалан амисхалые таһалжа, хүн зониемнай богоолшолхо зорилготой байһыень дахин-дахин элишэлхэ хэрэгтэй.

Юундэб гэхэдэ, мүнөө Баруун Германида хүрин хумхаатанай хамшаг дахин һүжэржэ, зүүн зүг тээшэ алхалалдан ябаһаар зүүдэлдэг хүнүүд бии боложо байна. Тигэһээр зүүдээ бодото дээрэнь бэелүүлхэеэ һэдэжэ магадгүй. Европын хилые шэнээр эсхэхээ түхеэрбэл, гэдэргээ эрьежэ, үнгэрһэн дайнай хэшээл тухай бодожо үзүүжэн. Совет сэрэгшэдэй балсангай шангые, совет зэбсэгүүдэй мэргэниие мартаа һаань, дахин һануулха, одоол һөөргөө толгойгоо үндылгэхэ хуняаһагүй болотор һануулха хүбүүд манда бии.

ШУҺААРАА ТҮҮХЭЕЭ БЭШЭЭБДИ!..

Зүб даа, хүбүүд бии! Тэдэ хүбүүд бидэнэй, ахамад үетэнэй илалтые уг залган, саашань арьбадхан ябаха хубитай. Бидэнэй жэшээ дээрэ шэнэ үетэн хүмүүжэнэ.

Минии үеын хүнүүд, Октябриин Хубисхалай һүүлээр түрөөшэд граждан дайнай геройнуудай нангин жэшээ дээрэ хүмүүжэһэн намтартай. Тиимэл хадаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилэмсээр, албанай наһанда хүрөөгүй хүбүүд гү, али «шадалгүй угсаатан» гэжэ шоо үзэжэ ябаһан үсэгэлдэрэйш нариихан гэзэгэтэй басагад фронт эльгээхыень гуйжа, военкомадуудые, комсомолой комитедүүдые мэдүүлгэнүүдээр «добтолдог» байгаа бэзэ. Минии үетэнэй комсомол эдир наһан Эхэ орондомнай то**хёолдоһон айхабтар хүшэр үетэй хабсараа гэжэ һануулхые хүсэнэм.**

Би өөрөө 1938 ондо комсомолой зэргэдэ ороо бэлэйб. 1941 оной август һара соо сэрэгтэ мордооб. Гурбан һара тухай сэрэгэй пехотно училищида һуралсаад, одоошье баруун фронт мордообди. Зүгөөр Москва шадар манине хүргөөд, саашамнай табингүй, шэнэ дивизи эмхидхэбэ. Ятараа фронт руу зүдхэдэг бэлэйбибди! Намгүйгөөр илалта ерэхэгүй гэжэ залуу хүбүүд булта доро-дороо сэдьхэдэг һэн хабди. Теэд комсомол зүрхэмнай тиимээр сохилдог байгаа бшуу!..

1942 оной июнь һарада түрүүшынхеэ Сталинградай байлдаанда хабаадаа бэлэйб. Тиихэдээ, ахалагша лейтенантын нэрэ зэргэтэй, взводой командир болоод ябааб. Манай дивизи 62-дохи армида ябажа, гитлеровскэ булимтарагшадта хатуу сохилто үгэдэг һэн.

Коммунистнартай ээм ээмээ түшэлсэн, комсомол үетэн баатарлиг үсэдөөр дайлалдадаг **һэн. Илангаяа Сталинградай түлөө болоһон халуун тулалдаанда өөрынгөө газарай алхамайшье зэргын зайн түлөө ами наһаяа гамнадаггүй һэмди. Сталинградай байлдаан юугээр дүүрээ һэм гэжэ түүхын хуудаһанда үеын үедэ баларха гүй-**гөөр бэшэгдэнхэй гүб даа.

Манай дивизи Волгын эрьеһээ Эльбэ хүрэһэн габьяатай. Фашис нохосуудые өөрынь уургай соо бута сохёобди. Ингэжэ, хүнэй дайдада хурсаһанайнгаа түлөө хархис дайсад үнэтэйхэн түлбэри түлөө...

Зүгөөр 1941—1945 онуудай Илалта бэлээр гартамнай ороогүй. Совет ороной хорёод миллион хүн ами наһаяа Илалтын түлөө үгөө! Тэдэнэй дунда залуу үеын хүнүүдэй нэрэнүүд олон. Хэды олон комсомолшууд, минии үетэн фашизмын хара һабарһаа, тэдэнэй хорото һомонһоо алдалааб! Тиимэл хадань, бидэ, тэрэ үеын комсомолшууд улаан шуһаараа түүхээ бэшэһэн зомди гэжэ хэлэхэ эрхэтэйбди. Юуб гэбэл, миниишье горитой шуһан тэрэ **дайнда адхарһан байха. Дахин би шархатаһан ху**

Хоёр һара соо кандидат һанай һүүлээр 1945 оной вар ссо байлдаанай з партиин зэргэдэ орожо, мунистын улаан билет һэм. Гэбэшье, 1945 ондо комсомолой Ленинэй орденоор нагдахада би өөрөө тиимэ да хүртэһэн шэнги боло Тэрэ үедэ комсомолоор хү жүүлэгдэһэн хүн бүхэн жэ бодоһон байха.

Мүнөө Ленинскэ комсо 50 жэлэй ойн гүйсэхэ да, дайнай дүлэн соогу тууужан гараһан комсомо наһаяа һакан, дүү ингэжэ захиха хүсэлтэйб хим һуралсалаараа, ажал амжалтаар комсомолой та хэрэгые арьбадхажа ты! Комсомолой түүхы таанар саашань үргэлж хэт...»

Д. ОЧИРО
дайшалхы гурбан орде
кавалер, ба
Сэлэнгын аймагай
Загастай нютаг.

Е. М. ЯМПОЛЬСКАЯ

ТЭРЭ ХОЛЫН ЖЭЛНҮҮДТЭ ҺЭН

(гар табилгагүй) правительственна мэдээсэл бүхы газетэнүүдтэ гараа һэн. Японецууд, Антантын һүйдхэлтэ хэрэг үйлэнүүд мэдээсэл соо элишэлэгдээд, удаань иигэжэ хэлэгдээ һэн:

«Иигэжэ үнинһөө хойшо бэлдэгдэжэ байгаа хархис этэгээдүүдэй сохилто зүүн зүгһөө бууба гээшэ. Японой эзэрхэг түримхэйшүүл совет революциие даран үгы хэхэ, Россие Номгон далайһаа таһалха, Сибиринн баян дэлгэр газар дайдые эзэлэн булимтарха, Сибиринн хүдэлмэришэд, таряашадые боолшолхо хүсэлэнтэй. Буржуазна Япон Совет республикын эгээл хорото дайсан боложо оробо».

Англи, Америкэ болон Франци тушаа һаяын сагта дипломатическа ямар алхамуудые хэжэ боломоор гээшэб гэжэ захяа заабаринууд үгтэһэн, «Россин газар дайда руу хүсөөрөө орохо ямаршье һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэхэ ёһотой» гэһэн заабари Сибиринн Советүүдтэ үгтэһэн байна.

Арад зондо иимэ уряатайгаар энэ документ дүүрэһэн байгаа гэбэл:

«Хүдэлмэришэд ба таряашад! Үнэн сэхэ эрхэтэд! Зүүн зүгһөө айхабтар ехэ аюул тохёолдохоёо байна. Орон доторхи харата муухай хүсэн тархяа үндылгэжэ эхилбэ. Хилын саанахи булимтарагшадта Сибиринн буржуйнар туһална, дэмжэнэ... Ородой революциие даража үгы хээд, хүдэлмэришэн-таряашадай засаг түрые, газар дайдые буляан абаха, тэдэнэй бэелүүлдэг ажал үйлэдбэриин хиналта шалгалтые үгы хэхэ зорилгоор ородой буржуйнар, тэдэнэрэй удамаршад меньшевигүүд ба баруунай үзэлтэй эсернүүд Японой эзэрхэг түримхэйшүүлтэй үгэ нэгэдэн, харата муухай хэрэг үйлэнүүдээ ябуулна. Тэдэнэй агентнүүдтэй, орон дотор байгаа тэдэнэрэй туһамаршадтай гам хайрагүй эрид шууд тэмсэл ябуулха гээшэ Совет республикын, Россин ажалша олониитын хуби заяа шиидхэхэ асуудал болонхой» (1918 оной апрелиин 6-най (мартын 24-нэй) «Правда» газетэ).

Энэ материалай бэшэмэл эхэнь үлөөгүй юм. Энээн тухайда хэлэхэдээл, дээрэ заагдагша газетэһээ абтаһыень хэлэгдэдэг. Онсо яаралтайгаар «Правдада» гаргагдаха байһан хадань Мария Ильиничнада минии зүбөөр дамжуулхын тула намда телефоноор хэлэхэдээ. В. И. Ленин энэ документые бултыень бэшэ, харин гол удхыень хуряангыгаар дамжуулһан байжа болоо. Владимир Ильичэй «Правдада» хонходохын урда тээ энэ документын бэшэгдэһэниинь арсашагүй, тиигээгүй һаань, Мария Ильинична тэрэниие оложо, минии бэшэһэнтэй сасуулжа шалгаха аргагүй байха һэн.

Энэ документ хэн бэшэһэн байгаа хаб? Урда тээнь правительствын шухала шухала документнүүдые В. И. Ленин ходол бэшэдэг байһан. Тэрэ үеын оршон байдал айхабтар хүндэ хүшэр байгаа. Антантын зүгһөө үршөөл абажа, Японтоной булимтарагшадай нэбтэрэн ороһон ябадал хадаа залуу Совет республикада ехэ аюул, тодхор тохёолдуулаа. Эгээл нимэһээ Японой десантнуудай бууһан тухайда Владивостонско Сэведһээ мэдээсэл абамсаараа Владимир Ильич энээн тухай бушуу түргэнөөр мэдээсэл бэшэжэ, «Хариин хүсэрхэгшэдтэ» харюу үгэхэ уряатайгаар арад зондо хандаһан байжа болоо.

ВЦИК-гэй үргэн зүблөөн дээрэ

1918 оной апрелиин эсэс багта В. И. Ленинние түрүүшынхеэ хараа һэм. Политехническэ музей ошоод, тэндээ ВЦИК-гэй секретарь В. А. Аванесовые бэдэржэ олоод, бэшэг дамжуулха даалгабари М. И. Ульянова намда үгэбэ гээшэ.

— Харюу хүлеэлтэгүй байха, Ильич үгэ хэлэхэ аабза, тэндээ үлэхэдэтнайшье болохо,—гээд Мария Ильинична аргааханаар һүүлдэнь нэмэн хэлэбэ.

Тэрэ бэшэгыень абаад лэ, таһалга сооһоо гүйдэлөөр гарааб. Политехническэ музей хүрэтэр отол гүйжэ ошоо һэн хаб. В. А. Аванесовые түргэнөөр оложо, бэшэгээ үгэһэн бэеэрээ, Политехническэ музейн ехэ аудитори руу оробоб. Энээнэй урда тээ иимэ олон хүн зоной хабаадалгатай суглаануудта байжа үзөөшьегүй ябааб. Дайралдаһан лэ һандалида арай гэжэ хабшуулдажа һуубаб.

Москвагай хүдэлмэришэ эдэбхитэдэй хабаадалгатай ВЦИК-гэй үргэн зүблөөн боложо байгаа. Энэмнай 1918 оной апрелиин 29-дэ һэн. Я. М. Свердлов түрүүлэгшээр һуугаа. Президиумдэ һууһан большевигүүдһээ гадна, мүн меньшевик Л. Мартов, зүүнэй үзэлтэй эсернүүд Б. Д. Камков, В. А. Карелин, М. А. Спиридонова гэдэгүүдые харабаб. Зал соо оромгүй шууяатай байгаа һэн, хүн бүхэн шахуу һууриһаа хашхаралдана. Я. М. Свердловэй иимэ суглаае хүтэлхэньшье зүгөөргүй бэрхэтэй байгаа һэн ха даа.

Уданшьегүй президиумдэ һуугшад ишэ тиишээ болобод. В. И. Ленин шамдуугаар алхалаад ерэбэ. Тиихэдэнь хүнүүд нэрьемэ альга ташалгаар, амаршалгаар уттаба, һууринуудһаа бодобо, баяраар дүүрэһэн галнууд нюдэнүүдһээнь яларан, Ленин юун гэгшэ ааб гэжэ ехэ һонирхон байбад. Иигэһээр бултадаа замхаба. В. И. Ленинэй үгэ хэлэжэ эхилхэдэнь зал соо шэмээгүй болобо. «Совет засагай ээлжээтэ зорилгонууд» гэһэн элидхэлээ «Правда», «Известия» газетэнүүдтэ гаргаха гэжэ ойлголсоһон тула бүхы элидхэлээ бултыень хэлэбэгүй. Харин имагтал нэмэлтэнүүд болон тайлбаринуудые элидхэл соогоо хэлээд, «зүүнэй үзэлтэй коммунистнуудые», меньшевигүүд болон эсернүүдые шүүмжэлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулба.

Наагуураа хубисхалша үгэнүүдые хубхай гоё гоёор хэлээд, «зүүнэй үзэлтэй коммунистнуудай» жэжэ буржуазна үзэл бодолоо халхалдаг байһые В. И. Ленин нэбтэ хаража элирүүлэн, тэдэнэй бодото нюурые балшыса харуулба

Социалис революциин хэрэг хадаа үйлэдбэри болон хубаарилгын талаар нарин нягта тоо бүридхэл, хиналта хэхэ бүхы ажал хүдэлмэридэ шанга гурим журам, заяг заршам сахиха эрилтэ хэжэ байна гэжэ В. И. Ленин тэмдэглэһэн байна. «Пролетариадай нугаршагүй хатуу журам гурим, эмхидэл илажа гараха гү, али жэжэ буржуазна үмсэтэнэй хэрэг илаха гү...» гэһэн тухайда хэлэгдэнэ гэжэ Ленин тэмдэглэһэн юм.

«Зүүнэй үзэлтэй коммунистнуудай» хашхаралдаануудые Владимир Ильич хяа наадалаад, шоглоод, ажахые мэдэнгүйударидахын аргагүй, өөһэдынгөө мэргэжэлтэдые бэлдэжэ гаргатараа буржуазин мэргэжэлтэдые промышленностьда хүдэлгэлсэхэ, купецүүдэй дүй дүршэл, түмэр замшадай эрдэм мэргэжэл хэрэглэлсэхэ шухала гэжэ, хэтэрхэй хубисхалша үгэнүүдые хэлэхэ дуратайшуулда ойлгуулдаг һэн.

* *

Ямпольская Екатерина Михайловна (1896 ондо түрэһэн) 1917 онһоо КПСС-эй гэшүүн. 1917—1918 онуудта «Социал-демократ», «Правда» газетэнүүдэй редакцинуудта хүдэлһэн. 1918 оной зун Москвагай партиин Басманна райкомой секретаряар һунгагдаа һэн. Граждан дайнай зүүн фронтдо ябалсаһан. 1920 ондо Омск городто «ВКП(б)-гэй ЦК-гай Сиббюрогой известиин» редактораар байгаа. 1921 ондо Москвагай Бауманска райкомой партийна эмхидхэгшээр хүдэлөө. 1922—1924 онуудта «Рабочая Москва» гэжэ газетын редакциие даагша байгаа. Тэрээнһээ хойшонхи жэлнүүдтэ Москвада, Иваново-Вознесенскдэ ажахы ба партийна хүдэлмэридэ ажаллаа. 1935 онһоо ВКП(б)-гэй ЦК-гай дэргэдэхи пропагандистнарай дээдэ һургуулиин һуралсалай талаар директорэй орлогшоор, удаань ВКП(б)-гэй Уссурийска обкомой инструктораар хүдэлөө. Мүнөө тусхайта пенсионер. В. И. Ленин, М. И. Ульянова тухай дурдалгануудай автор.

«Владимир Ильич Ленин тухай дурдалганууд» гэжэ 1963 ондо гараһан номһоо абтаба.

1870 ондо Симбирск город (мүнөө Ульяновск) иимэ байһан юм. Стрелецкэ үйлсын ... Ульяновай нэрэмжэтэ үйлсэ) нэгэ гэртэ Володя Ульянов түрэһэн байгаа. Энэ ... нэгэ захада мүнөө Мемориальна центр бодхоогдожо байна.

ТАСС-ай фотохронико.

БУРЯАДАИ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДАЙ ЭРИЛТЭ ҺАЙНААР ХАНГАХА

Һаяшаг Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани дээрэ республикын хүдөөгэй арад зоной хэрэгләмжэнь худалдаа наймаанай талаар хэр зэргэ хангагдажа байһан тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, ажаһуудалай эрилтэ хангалгын талаар Верховно Соведэй саг үргэлжын комисси тус асуудалые бэлдэһэн байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ магазин болон столовонууд, худалдаа наймаанай бусад предприятинууд хүдөөгэй эд хэрэглэгшэдэй эмхинүүдтэ яһала олоор баригдаһан, зарим һуурин тосхонуудта худалдаа наймаанай түб газар түхеэрэгдэһэн байна гэжэ Президиум тэмдэглэнэ. Энэ ушарһаа худалдаа наймаанай эрьесэ түргэдэһэн. хүдөөгэй улад зондо эд бараануудые худалдаха хэрэг һайжарһан байна.

Гэхэ зуура, хүдөө нютагуудта худалдаа наймаа эмхидхэхэ талаар горитой дутагдалнууд үзэгдэнэ. Буркоопсоюзай эмхинүүд үнгэрһэн найман һара соо худалдаа наймаа хэхэ түсэбөө дүүргээгүй, тиигэжэ республикын хүдөө ажалшадые горитойхон мүнгэнэй промышленна ба эдеэ хоолой эд бараагаар дутуу хангаһан байна. Республикын эд хэрэглэгшэдэй миил долоон холбоон ба сельпо худалдаа наймаа хэхэ түсэб даалгабаря дүүргээ. Буркоопсоюзай правлениин ба аймагуудай эд хэрэглэгшэдэй холбоонуудай зүгһөө эмхидхэлэй, хиналтын хүдэлмэриин һулаар ябуулагдадаг ушарһаа худалдаа наймаанай предприятинуудай 30 үлүүтэй процентнь удаан саг соо даабаря дүүргэнэгүй.

Шалгалтаар элирүүлэгдэһэнэй ёһоор, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Хэжэнгын ба Сэлэнгын аймагуудай хүдөөгэй эд хэрэглэгшэдэй холбооной магазинуудта сахар, тоһон, макарон, сельдь, хара сай, печени гэхэ мэтэ элдэб эд бараануудые худалдалга таһалдадаг ушар үзэгдэнэ. Гэхэ зуура, эдэ эдеэ хоолой зүйлнүүдэй нөөсэ тушаажа абаха 8 һарын түсэб бэелүүлэгдээгүй үлэшэһэн байна.

Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын, Хэжэнгын, Кабанскын, Яруунын ба Хяагтын аймагуудта хилээмэ худалдаха ябадал заримандаа таһалдадаг байна.

Шэнэ магазинуудые яһала олоор баридаг болобошье, хүдөө нютагуудта худалдаа наймаанай предприятинууд ажалшадай мүнөөнэй эрилтэ гүйсэд хангажа шаданагүй. Элдэб эсын шалтагаанаар зарим аймагуудта хэдэн магазинууд удаан саг соо хүдэлнэгүй. Наймаашад магазинайнгаа хүдэлмэриин сагай гурим хазагайруулна. Ганса байгша ондо Яруунын аймагта магазинуудай хаалтатай байһан саг угаа олоор тоолгодоно. Мал ажалай гүүртэ, отаранууд дээрэ ажалладаг эд хэрэглэгшэдые хангалга үшөөл һулаар эмхидхэгдэнэ. Олон автолавканууд гүүртэ, отаранууд дээгүүр эрьен ябаха графигаа наринаар сахинагүй, хүдөө ажалшадта саг сагтань хэрэгтэй болодог эд бараае (хүбөнтэй хубсаһан, сабхи, хүдэлмэриин костюм, резинэ гутал г. м.) дутуу худалдана.

Улад зониие соёл болбосоролой, ажаһуудалай хэрэгләмжын эд бараагаар, ном дэбтэрээр хангаха хэрэгтэ мүн лэ олон дутагдал бии. Шэнэ эд бараанай абтаһан тухай улад зоной дунда соносхохо хүдэлмэри муугаар ябуулагдана.

Олонхи газарта холодильна түхеэрэлгэнүүдэй үсөөн, мүльһэтэй юрын подвалнуудай мууса хэрэглэгдэдэг ушарһаа түргэн гутадаг эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдалга илангаяа дулаанай сагта дутамагаар эмхидхэгдэнэ. Буркоопсоюзай эмхи зургаануудта тодхогдоһон холодильна түхеэрэлгэнүүдэй миил 50 процентнь хүдэлнэ. Эбдэрһэн түхеэрэлгэнүүдые заһабарилха хүдэлмэри тоогдоногүй, юрын леднигүүдые бариха хэрэг хойшо татагдана.

Олонхи аймагуудта ниитын эдеэ хоолой предприятинууд һулаар хүдэлнэ, бэлэдхэдэг эдеэ хоолой шанар муу, эдеэнэйнь зүйлнүүд үсөөн, нэгэ янза, овощой ба һүнэй зүйлөөр бүйлүүлагдаһан эдеэн огто байдаггүй шахуу. Хүдөө нютагуудта хамтын эдеэнэй предприятинууд дуталдана, хүн зоной хэрэгләмжэ хямда сэнтэй эдеэ хоолоор, тааруу зохидоор хангаха тушаа столовонуудай хүдэлмэрилэгшэд анхарал оролдолго хүсэд гарганагүй.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй кадрнуудые шэлэн олохо, бэлдэхэ, хүмүүжүүлхэ талаар Буркоопсоюзай правлениин хангалтагүйгөөр хүдэлдэг дээрэһээ худалдаа наймаае эмхидхэхэ хэрэгтэ дутагдалнууд үзэгдэнэ. 1967 ондо хүдөөгэй худалдаа наймаанай эмхинүүдһээ 600-аад хүн гаража ошоһон байна. Юрэнхы дээрэнь абажа хэлэхэдэ, үдэр бүхэндэ республика доторнай дунда зэргээр 33 магазин наймаалагшадай үгы дээрэһээ хүдэлдэггүй байна. Буркоопсоюзай мэдэлэй худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ хүдэлдэг бүхы зоной миил 10 процентнь дээдэ ба дунда эрдэмтэй. Наймаашадые туд тудтань һургаха түсэб дүүргэгдэнэгүй.

Кадрнуудые шэлэн олохо, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриин һула. шалгалта хиналтын хангалтагүй дээрэһээ кооперативна худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ үрилтэ, үбэршэлгэ хэхэ ябадал үсөөрнэгүй.

Улад зониие хилээмээр хангаха ябадал таһалдуулха ушар тон таарамжагүй дээрэ тооложо, Верховно Соведэй Президиум хүдөө нютагуудай ажалшадые хилээмээр ба хилээмэнэй бусад зүйлнүүдээр хододоо гүйсэд хангажа байха эрид хэмжээнүүдые абахыень Буркоопсоюзай правлениие уялгалба.

Хүн зониие хилээмээр таһалдуулһан ушарай шалтагааниие дары элирүүлжэ, эндэ зэмэтэй хүнүүдтэ шанга хэмжээ абахыень, элбэг аад, магазинуудта хомороор наймаалагдадаг эд бараануудые саг соонь асаржа, хүн зондо худалдадаг болохыень Буркоопсоюзай правленидэ дурадхаба. Тиихэдэ совхозуудай хүдэлмэришэдые, колхознигуудые, илангаяа холын гүүртэ отаралуудта ажаллагшадые худалдаа наймаанай талаар һайнаар хангахын, нүүдэл худалдаа наймаа нарижуулан, улам дэлгэрүүлхын тулада зохисотой хэмжээнүүдые абахыень Буркоопсоюзай хүтэлбэрилэгшэдтэ дурадхагдаба.

Кадрнуудые шэлэн олохо, бэлдэхэ хүдэлмэриие һайжаруулхын тула Буркоопсоюзай правлени тодорхой хэмжээнүүдые абаха уялгатай. Кооперативна техникум, училищинуудта, саг зуурын курсануудта хүнүүдые олоор эльгээхэ, дүй дүршэл ехэтэй наймаашадай, тогоошодой хажууда залуу хүдэлмэрилэгшэдые байлгажа һургаха хэмжээнүүд хараалагдаха. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ шухала. Тиихэдээ улад зоной хэрэгләмжые болбосон һайнаар хангаха, худалдаа наймаа эмхидхэхэ шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ тусхай анхарал хандуулха.

Худалдаа наймаа болон ниитын хоол эмхидхэн ябуулха талаар хүтэлбэрилхы хүдэлмэреэ һайжаруулхыень, магазин, столово, ларёгуудай хүдэлмэриин хойноһоо саг үргэлжын хиналта хэжэ байхыень, арад зоной хэрэгләмжые худалдаа наймаанай талаар хангаха асуудалые Соведүүдэй сессинүүд дээрэ зүбшэн хэлсэдэг байхыень ажалшадай депутадуудай аймагуудай, сельскэ, сомоной ба поселково Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые республикын Верховно Соведэй Президиум уялгалба.

Коммунис ажалай ударник Анастасия Терентьевна Смирнова Улаан-Үдэ городой ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангаха нэгэдэлдэ оёдолшоноор үнинэй хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Смирнова һайн шанартайгаар хубсаһа оёжо, халаан бүриингөө даабари 110 процент дүүргэнэ. Зураг дээрэ: А. Т. Смирнова.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ЗАЛУУШУУЛАЙ БЭЛЭГ

Республикымнай ниислэл хото Улаан-Үдын институдууд болон техникумүүдэй студентнүүд жэл бүри амаралтынгаа үедэ бүлэг бүлэгөөрөө хүдөө нютагуудта гаража, барилга хэнэ. Индустриальна техникумэй студентнэр Анатолий Трегубенкын хүтэлбэри доро «Бурятцелинстрой» трестын Мухар-Шэбэрэй 4-хи СМУ-да хүдэлжэ, барилга хэһэн байна.

Юһэн хүнһөө бүридэһэн энэ бригадынхид нэгэ һара соо эршэтэйгээр ажаллажа, дүрбэн бүлэ айлай орохо гэр баряад, гүрэнэй комиссида һайн шанартайгаар тушаажа, хүдөө ажалшадта баяр баясхалан асарба.

Б. Турушев, Н. Черниговский, О. Чугунов, В. Усольцев гэгшэд эрхим ажалаараа онсо шалгараа. Тиигэжэ залуу комсомолшуул Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойдо ёһотой бэлэг болгон хүдөө ажалшадта шэнэ гэрнүүдые бодхоо.

А. ШИРОКОВ.

ХОРИИН АЙМАГТА

ҺААЛИШАДАЙ АМЖАЛТА

Дээдэ-Тайлсын совхозой нэгэдэхи отделениин һаалишад һү һааха, гүрэндэ тушааха 9 һарынгаа түсэбые 174 центнерээр үлүүлэн дүүргээ. Мүнөө эндэхид хараалагдаһан жэлэйнгээ түсэб, абаһан социалис уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажалланад.

ҮБЭЛЖЭЛГЭДӨӨ БЭЛДЭНЭ

Үдын совхозой гурбадахи отделениин барилгашад үбһэ хуряалгынгаа дүүрэмсээр малайнгаа байрануудые шэнэдхэн заһабарилжа эхилһэн юм.

Мүнөө эндэхин Геннадий Жигжитовэй харууһалдаг түлгэ хонидой отарын байрые шэнэлэн заһабарилжа дүүргээ. Мүн тиихэдэ Ханжаргаланай, Баянголой хонидой, малай байранууд заһабарилагдажа байнхай.

В. М. СЕРОВОЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Элитэ революционер, Дээдэ-Үдын ажалшадай болон солдадуудай депутадуудай Соведэй анха түрүүшын түрүүлэгшэ Василий Матвеевич Серовой дурасхаалда зорюулагдаһан баяр ёһолой линейкэ Хориин дунда һургуулида үнгэргэгдөө.

Эндэ В. М. Серовой ажабайдал тухай түүхын багша Н. М. Борголов һурагшадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ, ехэтэ һонирхуулһан байна.

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР

Хасууртын модо бэлэдхэлэй пунктын хүдэлмэришэд үнгэрһэн сентябрь һарынгаа түсэбые 104 процент дүүргэжэ, гүрэндөө 1000 кубометр модо түсэбһөө гадуур тушаагаа.

Бага комплексно бригадануудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Дмитрий Паршаковай хүтэлбэрилдэг бригадынхид түрүүлжэ. сентябрь һарынгаа түсэб 115 процент дүүргэбэ. Тэрэнһээ гадна модо шэрэгшэд Лев Вахрушев, Роман Филиппов, Павел Артемьев гэгшэд үдэр бүриингөө даабариие холо үлүүлжэ, онсо шалгарна.

— Үбэлэй үедэ ажаллаха бэлэдхэлээ октябриин 20 болотор дүүргэжэ, жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур үшөө 500 кубометр модо бэлэдхэхэ даабаря бэелүүлхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байнхайбди,—гээд партийна организациин секретарь Д. Мартынов мэдүүлнэ.

ҮДЭРЭЙ 1350 ГРАММААР...

Хүрбын совхозой хоёрдохи отделениин малшад һоно батаганаагүй намарай һэрюун үдэрнүүдые һамбаашалан, харууһалжа байһан малаа һайн бэлшээридэ бэлшээжэ, үдэр бүриинь шэгнүүрые горитойхоноор нэмээнэ. Жэшээлбэл, үнинэй малшан Гунзен Дондоков даажа абаһан малайнгаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 1101 граммаар нэмээһэн байна. Тиихэдэ залуу малшан Владимир Намжиловай адуулжа байһан малнууд тус бүридөө аяар 1350 граммаар шэгнүүрээ нэмээгээ.

Тус отделениин малшад гүрэндөө тарган мяха тушаахын тула улам оролдосотойгоор ажаллажа байнхай.

Б. ЛАЙДАПОВ,
манай штатна-бэшэ корр.

ШЭНЭЛЭГДЭҺЭН КУРОРТ

Липецкдэ дүтэхэн. Воронеж мүрэнэй адагта эм домой зүйлнүүдтэй ехэ газар олдоод, ашаглагдажа эхилээ. Мэргэжэлтэдэй тоолон гаргаһанай ёһоор, эндэхи шабар нютагай курортдо 100 жэл соо хүрэхэ гэжэ багсаагдана.

Энээнтэй хамта «Нарзан» шэнги аршаан уһатай бассейн олдоо. Энэнь газар дороһоо үрэмдэмэл соргоор, курортын хажуудахана бурьялан байдаг. Тэрэниие уудаг, ваннада ороходоошье хэрэглэдэг.

В. И. Ленинэй гараа табиһан декредээр эгээн түрүүн улад зоной мэдэлдэ үгтэһэн, Липецкын үнинэй мэдээжэ курорт мүнөө шэнэдхэгдэн баригдажа байна. Энэ барилгынь дүүрэхэдэ, эндэ жэлдээ арба мянган хүн амардаг, аргалуулдаг болохо. Тиихэдээ мүнөөнэйхиһөө хоёр дахин ехэ болохо.

Мүн үхибүүдэй санаториин барилга нэгэ доро дүүргэхэеэ байна.

(ТАСС-ай корр).

Липецк.

МЕТАЛЛУРГНУУДАЙ ЭЛҮҮРЖЭЛГЫН КОМБИНАТ

Златоустын металлургнуудые уһаар, шабараар эмшэлхэ, областе соогоо эгээн ехэ аргаламжын газар нээгдээ. Тэрэнэй томо гэгшын байшан соо эмнэлгын бүхэли комбинат түхеэрэгдэнхэй. Үбшэнтэдэй уһаар сүршүүлхэ, шэлбэһэнэй, родоново ваннада орохо таһалганууд, кислородно, барокамеранууд бии. Зүүгээр хадхажа аргалха газаршье нээгдэнхэй.

Үдэр бүри хэдэн зуун хүн эмшэлүүлхэ аргатай.

(ТАСС-ай корр.).

Златоуст.
Челябинска область.

ХҮГЖЭМЭЙ ЭРДЭМ

Манай тосхондохи хүгжэмэй hургуулиин байшан искусствын ордон гэжэ нэрлэгдэдэг. Газаа талаhаа юрын гэрнүүдэй нэгэншье hаа, тосхоной ажалшадай үхибүүдтэ хүгжэм шудалуулгаар үнэхөөрөөшье искусствын ордон юм. Эндэ мүнөө жэлдэ 70 гаран үхибүүд hуралсана. Энэнь үнгэрөөшэ жэлэйхитэй жэшэхэдэ, хоёр дахин шахуу олон. Хүгжэмдэ hураха дуратай үхибүүдэй нигэжэ жэлhээ жэл бүхэндэ олошоржо байхадань, үнэхөөрөөшье ехэ байшан хэрэгтэй. Аймагай соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй 1969—1970 оной түсэбөөр хүгжэмэй hургуули баригдахаар хараалагдана.

Хүгжэмэй hургуулиин байшан. Газаа бороо орожо, шабар шабхэ байгаашье hаань, үхибүүдээ хүгжэмдэ hургаха дуратай эхэ эсэгэнэр эндэ сугларанхай.

Үнгэрэгшэ жэлэй дүн гаргагдажа, hуралсалай шэнэ жэлэй эхин тухай эндэ хэлсэгдэнэ. Нарhатын хүүгэдэй хүгжэмэй hургуулиин директор Фелимон Фелимонович Горобец тодорхой элидхэл хэжэ, ерээдүйнгөө түсэбүүдтэй танилсуулба.

Аймагай соёл культурын таhагые даагша Владимир Михайлович Ковальчук үгэ хэлэжэ, хүгжэм тухай дэлгэрэнгы гоёор хөөрэбэ. Энэ hургуулида hуралсажа байhан үхибүүдэй гэртэхин мүнөө жэлдэ үхибүүдээ хүгжэмэй hургуулида оруулhан эхэ эсэгэнэртэй hанамжануудаа, өөhэдынгөө үхибүүдэй хүгжэмэй hуралсал тухай бодомжонуудаа хубаалдана. Жэшээлхэдэ, райпотребсоюзай кадрнуудай таhагай начальник В. С. Байбородин өөрынгөө хүбүүнэй хүгжэмэй hуралсал тухай хөөрэжэ, хайшан гээд үхибүүндээ хамhалсаа hаа туhатай байхаб гэhэн бодомжонуудаа хэлэнэ. Энэнь ехэ hайшаалтайшье, туhатайшье байгаа.

Нарhатын хүүгэдэй хүгжэмэй hургуулиин hурагшанарай эхэ, эсэгэнэрэй суглаан дээрэ хэлсэгдэhэн эдэ халуун хөөрэлдөөнүүд хүнэй хүгжэм тээшэ, искусствын энэ ехэ hалбари тээшэ хэды ехээр эрмэлзэдэг болоhые харуулна. Энэ хадаа ажалшан арад зоной бүри hайнаар ажаhуудаг болоhыень үшөө дахин гэршэлнэ.

Юрын лэ бүлэ. Эхэнь 70-аад гаран түхэриг, эсэгэнь 100-аад гаран түхэриг салинтай айлайхи хүгжэмэй инструмент: баян гү, али пианино абажа үгөөд, хүбүүгээ гү, али басагаяа энэ hургуулида hургажа шадаха бүхы арга боломжотой болонхой. Энэмнай совет бүлын хэды hайнаар хангагданхай ажаhуудаг болоhыень харуулнал.

Хүгжэмэй hургуулида үхибүүдээ hургахадаа эхэ эсэгэнэр салингhаа түлбэри түлэдэг. Хэды тиимэшье hаань, үхибүүдээ хүгжэмдэ hургаха дуратай гэртэхин жэлhээ жэл бүхэндэ олошорно.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Нарhатын хүгжэмэй hургуулида 36 хүн hуралсаа юм. Тэдэнэй табан хүниинь эрхимээр дүүргэжэ гараа. Тэдэнэй дунда ерээдүйн пианистнар Надя Булгатова, Света Дугарова, Оля Болонева гэгшэд бии. Табадахи класста hурадаг баянистнарай дундаhаа оролдосотой бэрхээрээ, хүгжэмдэ дуратайгаараа Саша Реховский илгарна. Мүн баhа Виктор Байбородин, Гена Козулин, Саша Алексеев, Валя Курбатьева болон бусад оролдосотой hайнаар hуранал.

Хүгжэмэй hургуулиин hурагшад үнгэрэгшэ жэлдэ гурба дахин радиогоор концерт үгэhэн, тосхоной ажалшадта мүн тэды шэнээн концерт харуулhан байха юм.

Басаганайнгаа пианинаар гү, али хүбүүнэйнгээ баянаар наадахыень радиогоор шагнаhан эхэ эсэгэнэр баярлаhандаа үнэн зүрхэнhөө hэгшэн hуудаг hэн.

Мүнөө жэлдэ хүгжэмэй hургуулиин hурагшанар болон багшанар В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойе, ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойе угтуулан бүри олон концертнүүдые үгэхөөр хараална. Энэ гайхамшагта ойнуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлэ энэ жэлдэ багша бүхэниинь хүн зоной урда хүгжэм тухай лекци уншаха, hурагшанарайнгаа хүсөөр концерт табиха, мүн өөрынгөөшье хүгжэмэй эрдэм шадабарине харуулха байна.

Нарhатын хүүгэдэй хүгжэмэй hургуулиин дэргэдэ арадай инструментнүүдэй оркестр нээгдэжэ, балалайкын болон домбрын классууд бии болгогдохо. Мүн баhа hургуулида арбаад баянуудай бии хадань, баянай оркестр бии болгогдохоор хараалагдана. Хахад жэл соо нэгэ дахин академическэ концерт үнгэргэгдэхэ. Энэ концерт дээрэ хүгжэмэй hургуулиин hурагша бүхэн хахад жэлэй туршада соо гараhан бүхы программаяа наадажа үгэхэ байна.

Аймагай хүүгэдэй хүгжэмэй hургуули үхибүүдые фортепьяно болон баян дээрэ хэдыдэхи жэлээ hургахатаяа хамта урдаа үргэн дэлисэтэй зорилгонуудые табина. Тэрэ үхибүүдые гансал хүгжэмдэ hургана бэшэ, мүн хайшаашье тэгшээр, коммунизм байгуулагшын моральна кодексын ёhоор хүмүүжүүлхэ гэжэ оролдоно.

Энэ hургуулиин коллектив үхибүүдые хүгжэмдэ хүсэд hайнаар hургаха бүхы арга боломжотой. Тэдэнэр үхибүүдые советскэ, ородой классическа, хилын саадахи хүгжэмдэ hургана. Илангаяа бэлигтэй үхибүүдынь хүгжэмэй училищинуудта, hүүлдэнь консерваторинуудта hуралсалаа үргэлжэлүүлхэ арга олохо.

Нарhатын хүүгэдэй хүгжэмэй hургуулиин директор Горобец иигэжэ хөөрэнэ;

— Мүнөө жэлдэ hургуулимнай хүгжэмэй инструментнүүдээр хэзээ хэзээнэйхиhээ hайнаар хангагданхай. Зургаан пианино, арбаа гаран тульска шэнэ баянууд бии. Нотно литературануудаар баямди. Классууднай шэнэ, мүнөөнэй мебельтэй болоо. Багшанарай кадрнуудшье нэмээ. Улаан-Үдын Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищи дүүргэhэнэй hүүлээр дүй дүршэлтэй пианистка Елена Кирилловна Железняк манайда ерэнхэй. Иимэ мэргэжэлтын нэмэhэндэ бидэ ехэл баяртайбди.

Яруунада Нарhатын хүгжэмэй hургуулиhаа гадна Үльдэргэдэ, Улаан-Яруунада хүгжэмэй hургуулиин хоёр филиал нээгдээ.

Нарhатын хүүгэдэй хүгжэмэй hургуулиие дүүргэжэ гараhан, Александр Шипилов (мүнөө тэрэ Шэтын хүгжэмэй училищида заочноор hуралсана) Улаа[...]нын эхин hургуулиин [...] нээгдэhэн филиалай hура[...] хүгжэмэй hуралсалые муу [...] эмхидхэжэ шадаа. Энэ фи[...] Нарhатын совхоз нэгэ пи[...] хоёр баян абажа үгэhэн [...] Энэнь хэды hайшаалтайб!

Үльдэргын дунда hург[...] дэргэдэ нээгдэhэн баянай[...] аккордионой класста 20 хү[...]ралсана. Эндэ Шэтын хүг[...] училищиин студент-заочник [...] Минеев үхибүүдые хүгжэм[...]гана.

Иигэжэ аймаг соо бүхы [...] 100-аад үхибүүд хүгжэмдэ h[...]сана.

— Хүгжэмэй эрдэм шу[...] гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Баг[...] hурагшанарайнгаа гэрт[...] туhаламжада ехээр найдана[...] тэхиниинь үхибүүдэйнгээ h[...]салые шалгаха, нотно лите[...]раар хангаха, хүгжэмэй ин[...]мент абажа үгэхэ ёhотой,— [...]нүхэр Горобец хэлэнэ.

Яруунын хүгжэмэй hург[...] болон филиалнуудай багш[...] мүн баhа hурагшадтань хүг[...] hуралсалай шэнэ жэлдэ үшө[...] амжалта түйлахыень хүсэе.

Г. ДОРЖИЕВ[...]

Совет олимпиецүүд Мехикэдэ. Зураг дээрэ: Мексикын бээ даадаг байхын түлөө тэмсэлээр унагшадта бодхоогдоhон хүшөөгэй хүндэтэ харуулай дэбтэртэ СССР-эй спортын делегациин хүтэлбэрилэгшэ С. П. Павлов гараа табижа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ХИЛЫН СААДАХА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

Чехословакидахи байдал

Совет-чехословак хэлсээн октябриин 3—4-дэ Москвада болоо. Хэлсээнэй коммюнике соо найруулагдаhан үрэ дүнгүүдые Чехословакидахи байдал заhаруулха шата болоно гэжэ бүхы оронуудай түрүү үзэл баримталдаг олониитэ сэгнэнэ.

Тус коммюнике ЧССР-эй түбэй газетэнүүдэй түрүүшын хуудаhануудта толилогдоо, радио болон телевидеэр дамжуулагдаа. Тус коммюнике хэдэ хэдэн социалис оронуудай хэблэлдэ толилогдоhон байна. ЧССР-тэхи социализмые саашадань бэхижүүлхэ, Коммунис партиин хүтэлбэрилхы үүргые дээшэлүүлхэ зам хараалhан Москвадахи хэлсээнүүдэй үрэ дүнгөөр hаналаа хананги байhанаа Чехословакиин ажалшад элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Москваhаа бусажа ерэhэнэйнгээ hүүлээр ЧССР-эй правительствын түрүүлэгшэ О. Чернигэй хэhэн мэдүүлгэ Чехословакиин газетэнүүдтэ толилогдоо.

«Бидэнэр хэдэн олон асуудалнуудые зүбшэн хэлсээбди. Хэлсээн hайнаар үнгэрөө. КНЧ-гэй, правительствын, хоёр арадай мүнөө хэhэн хүдэлмэриин hайн үрэтэй байhые, нүгөө талаhаа зарим дутуунуудай тохёолдоhые шэнжэлhэн байнабди. Социализмые бэхижүүлгэдэ, КНЧ-гэй хүтэлбэрилхы үүргые бэхижүүлгэдэ манай хүсэлэл оролдолго мүнөө зорюулагдаха ёhотой»—гээд тэрэ хэлээ.

Совет-чехословак хэлсээнүүдэй дүнгүүд тухай коммюнике империалис хэблэлэй дурыень ехээр гутаагаа. Чехословакидахи политическэ оршон байдалай hайжаралгада, социалис хани нэгэдэлые бэхижүүлхын, империалис гүрэнүүдэй политикада эсэргүүсэн амжалтатайгаар тэмсэхын тулада хамтаараа хараалhан гадаадын политическэ нэгэдэлые бэхижүүлхээр шиидэнги байhан тухай гадаадын политическэ хараа шэглэлэй коммюнике соо тодорхойлогдоhые баруун оронуудай буржуазна этэгээдүүд ехэ дурагүйгөөр угтаhан байна.

Баруунай монополинуудай хэблэл хэлсээнэй дүнгүүдые «Прагын диилдэhэн ушар» шэнгеэр хардажа харуулхые, тэрэшэлэн КНЧ-гэй ЦК-гай январиин пленумэй шиидхэбэринүүдые бүрин түгэсөөр арсаhан ябадал шэнгеэр харуулха гэжэ hэдэнэ. Тэдэ хэблэл газетэнүүд чехословак арадай аша туhада хүсэд таатай энэ коммюникегэй үнэн бодото удхые нюуха гэжэ оролдохынгоо хажуугаар, Чехословакидахи дотоодын политическэ байдалай тогтонии hайжархада hаад хэхэ гэhэн зорилготой худал мэдээнүүдые тараана. Хэhээлтэдэ орохот гэжэ Чехословакиин интеллигенциие буржуазна газетэнүүд айлгана, орон доторhоо бэе?э тээшээ тэрьелжэ ошохыень уряална. Мүн баhа Московско хэлсээ бэелүүлгэдэ hаад хэхэ талаар «hанамжа дурадхалнуудые» зарим газетэнүүд үгэжэ, тэрээгээрээ өөhэдынгөө харата муухай тухирдалгын hанал хүсэлнүүдые элирхэйлнэ.

Буржуазна хэблэлэй тиимэ хараа шугамынь НАТО-до хамаатай гүрэнүүдэй засаг баригшадай политическэ хараа бодолые элирхэйлэн баримтална. ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ гүрэнэй секретарь Д. Раск гэгшын hая хэлэhэн үгэнь энээниие харуулна. Чехословакида хорото ябуулга хэжэ байhан социализмда харша хүсэнүүдые үмөөрхэ зуураа, тэдэ хорото хүсэнүүдтэ империалис этэгээдүүдэй үзүүлдэг дэмжэлгые зүбтүүлхэ гэжэ Раск оролдоhон байна. Чехословакида социализмые аршалан хамгаалхын тула социалис оронуудай абаhан хэмжээнүүд «баруун ба зүүн талын хоорондохи харилсаа hайжаруулха гэhэн этигэл найдабарине бага болгобо» гэжэ Раск хэлэhэн байгаа. Тиигээд, дэлхэй дээрэхи оршон байдалай мүнөө хурсадаад байhанай үнэн бодото шалтагаан тухай хэлэхэ болоо hаа, тэрэнь империализмын ээрхэг түримхэй эрмэлзэл, түүхын хүгжэлтын, түрүү, прогрессивнэ ябасые, социализмын хүсэ шадалай ургалтые haатуулха гэhэн тэрээнэй hэдэлгэнүүд, арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэл дараха гэhэн hэдэлгэнүүд болоно.

Арадуудай хоорондохи эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай түлөө, ниитын ондо ондоо байгуулламжатай оронуудай хоорондохи харилсаа hайжаруулхын түлөө социалис оронуудай эрид шууд тэмсэдэг байhаниинь мэдээжэ. Зүгөөр, тэрэ hайжаралга идеологическа хоро хэхын тулада, социалис хани харилсаанда эсэргүү империалис хүсэнүүдэй хорото ябуулга хэхын тулада харгы зам гаргажа үгэхэ юм гэжэ баруун оронуудай гүрэнэй ажал ябуулагшадай зариманиинь hанадаг байбал, ехээр эндүүрнэ гээшэ. Тиимэ түсэбүүд бүтэжэ үгэхэгүй.

Д. Раск гэгшын ООН-ой трибуна дээрэhээ шал худал юумэнүүдые хэлэжэ байхадань, НАТО дотор зэбсэглэлгые ябал түргэдхэхэ гээшэб, тэрэ бүлэглэлдэ хабаадагшадта сэрэгэй шэнэ уялгануудые ябал тохохо гээшэб, ээрхэг түримхэй энэ бүлэглэл дотор бии болоhон арсалдаа зүрилдөө яажа бага болгохо гээшэб гэжэ hанаашалжа, бодожо байдаг. Мүнөөнэй оршон байдалда энэ талаар эгээн ехэ оролдолго ФРГ-гэй сэрэгэй ноёд гаргадаг. Тэдэнэр Чехословакидахи событинуудые Европын байдал улам шахардуу шанга болгохын тула хэрэглэжэ, тиихэдээ өөhэдынгөө үhөө нэхэхэ hанаашалга бэелүүлхэ таатай эрхэ байдал бии болгохо бэзэбди гэжэ найдадаг байна.

ФРГ-дэхи милитарис хүсэнүүдэй эдэбхитэй болоhон ушар Европын арадуудай национальна аша туhада аюул тохёолдуулна гэжэ Баруун Европын оронуудай олониитэ дэмы тоолодоггүй.

Тэрээнhээ гадуур, империалис этэгээдүүд ээрхэг түримхэй hанаашалгануудаа Чехословаки тухай «анхарал оролдолго», тэрэ орон соохи социализмын хуби заяан тухай «оролдолго» гарганабди гэхэ мэтын шал худал пропагандаар, номнолоор далдалдаг байна.

Чехословакиhаа гаража ошоhон, Социализда харша этэгээдүүд, тусгаарлабал, Мюнхен, Лондон, Венэ ба бусад городууд худар тэрьедэжэ ошоhон шаар шабхаруунууд тэрэ мэтын хорото ябуулгануудта үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоно байнхай.

Жэшээнь, «Литерарни листы» гэжэ газетын главна редакторай орлогшо байhан Л. Веселый гэгшэ Боннодо элидхэлнүүдые хэнэ. Мюнхенскэ хэлсээе эгээн лэ эхинhээнь абаад, үнэн бэшэдэ тоолохо ёhотой гэhэн эрилтэ Прагада юундэ табигдадагыень тэрэ Веселый ойлгоногүй гэжэ «Зюдойче цайтунг» газетэ мэдээсэнэ. Тиигээд, чехословак арадай дайсадтай үнинhөө хойшо холбоотой хүнhөө ямар ондоо юумэ хүлеэжэ болохо гээшэб.

Баруунай үшөө нэгэ ниислэл, Венэдэ, чехословак журналистнуудай бюро гэдэг байгуулагдаа. Тэдэ журналистнууд ЧССР-тэхи контрреволюционно хүсэнүүдые дэмжэдэг байгаа. Мүнөө болоходо Чехословакидахи байдал тухай худал материалнуудые баруунай газетэ ба радиодо бэшэжэ үгэдэг.

Чехословакидахи социализмда харша, контрреволюционно этэгээдүүдые империалис гүрэнүүдэй засаг баригшад, номнолой албан газарнууд дэмжэхэ гэжэ ямараашье оролдожо байбалнь, тэдэнэр ЧССР-эй ниитэ-политическэ байдал дам саашадань түбхинүүлхэ ябадалда hаад хэжэ шадахагүй. Москвада болоhон совет-чехословак хэлсээнүүд чехословак арадай өөрынгөө Коммунис партиин хүтэлбэри доро хойшодоошье социалис замаар ябахыень, Советскэ Союзтай, социалис бусад оронуудтай аха дүүгэй хани барисаа бэхижүүлхэ замаар ябаха байхыень эли тодоор дахинаа харуулба.

Францида шэнэ парти байгуулагдаба

ПАРИЖ. (ТАСС). Париж шадар Левалуа-Пер гэжэ газарта демократическа ба социалис зүүнэй хүсэнүүдэй федерацида ородог республиканска институдуудай конвентын сесси боложо дүүрэбэ.

Коммунис бэшэ зүүнэй хүсэнүүдые нэгэдүүлдэг шэнэ парти орон дотороо байгуулха тухай дурадхал делегадууд hайшааба. Сессидэ хабаадагшад шэнэ президиум hунгаба. Франсуа Миттеран, Марк Найе, Шарль Эрню, Луи Мермаз, Ролан Дюма гэгшэд тэрэ президиумдэ hунгагдаа. Республиканска институдуудай конвентын генеральна секретаряар Клод Эстье гэгшэ hунгагдаба.

Хорото ааша

БАРУУН БЕРЛИН. (ТАСС). ГДР-тэ хамаатай городской электрическэ түмэр замай ажал аюултай болгохо гэhэн хорото ааша октябриин 6-най hүни Баруун Берлиндэ хэгдэбэ гэжэ эли болоо. «Вайдманслюст» ба «Виттенау» гэжэ станцинуудай хоорондохи участогта хорото этэгээдүүд түмэр зам дээрэ шпалануудые хаяпан байна. Тэрэ участогта ябаhан электропоезд шпала дээрэ гаража, авариин болоходо, түмэр замда ехэ хохидол ушаруулагдаhан байна. Золынь боложо, түмэр замшад ба пассажирнууд гэмтээгүй.

Патриодуудай амжалтатай ябуул[...]

ХАНОЙ. (ТАСС). Сү[...] арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй[...] деленинууд Урда Вьетнамай[...]дэн районуудта америк[...] сэрэгүүдтэ эсэргүү хэдэ [...]жалтатай ябуулгануудые [...] hүүл багаар бэелүүлбэ. Се[...] 24, 25 ба 26-най удэрнүүд[...] гэжэ провинцида америк[...] солдат ба офицернүүдые үг[...] шархатуулhан, 5 танк үг[...] байна. Мүн баhа Куангнам [...]винциин урда талада байда[...] гэжэ баазаhаа зүүн урагша[...]риин 28-да Урда Вьетнамай[...]дууд дайсанай 150 сэрэгш[...]тээhэн байха юм.

Сүлөөрэлгын агентствын [...] hанай ёhоор, мүн лэ баhа [...]винцида сентябриин 22-то с[...]гын хүсэнүүдэй Чунган гэж[...] базада ба 196-дахи амер[...] хүнгэн пехотно бригадада [...] хэхэ үеэр 35 самолёт үгы [...] hомо хэрэгсэлнүүдэй склад[...]дэhэн, американ 70 гаран [...] алуулhан, шархатаhан байга[...]

Араб партизануу[д] ябуулганууд

КАИР. (ТАСС). Палестины[...] гүүсэлгын отрядууд октябри[...] 5 хүрэтэр Израилиин зэз[...] эсэргүү амжалтатай гурбан [...]хээ. Тиигэжэ Беершеба-Ахд[...] түмэр зам гэмтээгдэhэн, сэр[...]дэн машинанууд усадхагда[...] зэбсэг абтаhан, Израилин[...] солдадууд алуулhан ба шар[...] байна.

НАТО-гой ээлжээтэ [...]

«Черный лев», «Серый [...] «Быстрая стрела», «Черная [...] гэхэ мэтын нюуса нэрэнүүд[...] hүүлэй үедэ Германиин феде[...] республикада юрын сэрэгүү[...] авиационно hуралсал болобо[...]

Октябриин 7-до ФРГ-гэй х[...]хада Шлезвиг-Гольштейн гэж[...]та НАТО-гой ээлжээтэ ма[...] эхилбэ. Хэблэлэй мэдээсэhэнэй[...] ФРГ-гэй, Англиин ба Даниин[...] сэрэгүүд, тэрэшэлэн Баруун [...]ниин ба Даниин дайшалхы [...] хабаадалсана.

Баруун Германи Дани хоёр[...] дээрэ болохо hуралсалнуу[...] мянган солдат ба офицер[...] мянган автомашина, танк бо[...]нетранспортернууд хабаадаха[...]

Доктор Бернард[...] гэгшын мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Хүнэй[...] hуулгадаг операцинуудаараа [...]жэ болоhон доктор Кристиан Б[...] гэгшэ «hуулгаhан зүрхэн он[...]нэй бэедэ удаан тааража [...]юм» гэжэ мэдүүлбэ гээд ЮПИ[...]ствын корреспондент мэдээс[...]

Баруун Германии[н] самолёдуудай хорот[о] ябуулганууд

ВАРШАВА. ТАСС). ФРГ-гэй[...]гэй самолёдууд уласхоорондын[...] соо тамаржа ябаhан Польшы[...]нанууд дээгүүр 50 метртэ [...]гараад, корабльhаа тон дүтэ[...] буйнуудые хаяба гээд «Жиче [...]вы» гэжэ Польшын газетэ окт[...] 7-до мэдээсэбэ.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕ[В]

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Партиин уряада харюу болгон» гэhэн түрүү бэшэг. «ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойдо» гэhэн гаршаг доро информацинууд. «Талын галнууд» гэhэн А. Халтуевай репортаж. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Ажалдаа творческоор хандахада» гэhэн В. Васюткинагай статья. Түрэл орон доторнай. «Национальна асуудалаар В. И. Ленинэй hургаал ба тэрэниие зүбөөр шиидхэлгэ» гэhэн Н. Мараевай статья.

Гурбадахи хуудаhанда: редакцида ерэhэн бэшэгүүд. Хилын саадаhаа абтаhан мэдээсэлнүүд. «Национальна асуудалаар В. И. Ленинэй hургаал ба тэрэниие зүбөөр шиидхэлгэ» гэhэн статьягай түгэсхэл.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: манай интервью. А. Игумновагай репортаж. Спортын hонин. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

18 часhаа «Бидэнэр бэе бэеэ ойлгодогбди» гэhэн киноочерк. 18 час 20 минутаhаа «Танай асуудалнуудта манай харюу» гэhэн дамжуулга. 19 часhаа «Холо ойрын hонин». 19 час 20 минутаhаа дамжуулгын программа, сагай уларил. 19 час 30 минутаhаа 24 час хүрэтэр Москваhаа дамжуулга. 19 час 35 минутаhаа «Грузиин поэт Н. Бараташвилиин түрэhөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаhан hайндэрэй үдэшэ. 22 час 15 минутаhаа залуушуулда зорюулагдаhан дамжуулга.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэhэнэй ёhоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэйшэг байха, зарим нютагуудта саhан орохо. Баруун хойноhоо hулаханаар hалхилха. Байгал шадарай ба хойто аймагуудта 0—5 градус хүйтэн, бусад нютагуудта 0—5 градус дулаан байха. Улаан-Үдэдэ hүниндөө 4—6 градус хүйтэн, үдэрынь 0—2 градус дулаан байха.

Октябриин 10—11-нэй үдэрнүүдтэ республика доторнай бага зэргэ үүлэтэйшэг байхаар, зарим нютагуудта саhан орохоор хүлеэгдэнэ. Баруун хойто зүгhөө hулаханаар hалхилха. Хойто аймагуудта hүниндөө 12—17, үдэрынь 0—5 градус хүйтэн, бусад нютагуудта үдэрынь 0—5 градус дулаан, hүниндөө 5—10 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

СЭНХИР ЭКРАНТАЙ БОЛОХОНЬ

Буряадай республикын модо бэлэдхэлэй промышленностиин предприятинуудтахи хүдэлмэришэдэй ажаhуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Телевизионно дамжуулга хэхэ ретрансляторнууд республика доторнай тодхогдоhоор.

Мүнөө Хандагатайн леспромхозой хүдэлмэришэдэй ажаhуудаг Новоильинск тосхондо дүтэ оршодог үндэр хадын оройдо табадахи ретрансляторай түхеэрэлгэ табигдажа байна. Байгша оной дүрбэдэхи квартал соо энэ ретранслятор ашаглалгада үгтэхэ юм. Тиигэжэ Хандагатайн, Горхоной, Шулуутайн леспромхозуудай, Элхиин болон Шэнэ-Бэрээнэй авто-заhабарилгын заводуудай хүдэлмэришэд болон Загарайн аймагай хүдөөгэй ажалшад сэнхир экранhаа дамжуулга харадаг болохонь.

В. СТУПИН.

ЕХЭ ТУhАЛАМЖА

Улаан-Үдын автотранспортна 1-дэхи ажахы мүнөө жэлэй ургаса хуряалгын үедэ городой предприяти, эмхи зургаанууд болон hуралсалай газарнуудhаа республикын колхоз, совхозуудта хүдэлхэеэ ошогшодые зөөлгэдэнь ехэ туhаламжа үзүүлбэ.

Тус ажахын автопаркhаа хамта 150 автобус хүдөө нютагуудта хүнүүдые абаашахын тулада эльгээгдэhэн байна. Тиихэдээ 7880 гаран хүниие зөөгөө.

Б. БУДАЕВ.

Дуулдаhан, дуулдаагүй hонин

ТЭМЭЭН

Тэмээн биологическа онсо илгаатай амитан. Энэниие губи газарта барихада түхэреэн жэл соо бэлшээд ондо орошодог байха юм. Гэхэтэй хамта үнэ багатайгаар ашаа зөөхэ таатай зохид унаа болоно.

Хони үсхэбэрилдэг губи тала газарта тэмээ барихада таарана. Хонишод тэрэниие барихадаа нэмэлтэ мяха, ноохо, арhа абахаhаа гадна, өөhэдыгөө hүөөр хангадаг байна. Тэрэшэлэн унаа болгон тэрэниие хэрэглэнэ.

Узбекистанай, Туркмениин, Таджикистанай, Казахстанай, Киргизэй, Хальмагай, Буряадай, Астрахань шадарай колхоз, совхозуудта тэмээ үсхэбэрилхэ ажахы, тэмээнэй тусхай фермэ эмхидхээ hаа зохисотой гэжэ хүдөө ажахын календарь дотор бэшэглэнэ.

Тэмээнэй hүн гээшэ хүүгэд болон ехэ хүнүүдэй уухада таатай hайн хоол болохо юм. Тэрэнэй hүн амтатай, үнеэнэй hүндэ орходоо нэгэ бага үдхэн, (4—6 процент) тоhолиг байдаг.

Тэмээнэй hүөөр бислаг, сэгээ гэхэ мэтын бусад сагаан элеэ бэлэдхэдэг юм.

Тэмээнэй hүн үнеэнэйхидэл адли тэжээлhээ дулдыдадаг. hаалгадаг үень жэл хахад, дээшэншье болзортой. Нэгэ бүхэнтэй энгин тэмээн (18 hара соо) 3000—4000 литр, хоёр бүхэнтэй тэмээн 1500 литр hү үгэдэг. Тэмээнэй ботого түргэн томо болосотой. 15 hара болоод байхадаа 310 килограмм татадаг байха юм.

Тэмээнэй ноохон үнэтэйдэ сэгнэгдэдэг. Тэрэнь хөөбэри болон hорьмойтой. Нэгэ бүхэнтэй томо тэмээнhээ 4 килограмм, хоёр бүхэнтэй тэмээнhээ 10 килограмм, эрэ тэмээнhээ 2—6 килограмм ноохон абтадаг байна.

Тэмээндэ ашаа ганзагалхада 200—250 килограмм даажа, сүүдхэ соо 25—35 километр зай гаталха шадалтай.

(Календарьhаа абтаба).

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-5[...] приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора [...] 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-7[...] отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-3[...] 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности [...] строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-[...] культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, [...]формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машин[...] бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография Управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-01992. Зак. № 1031.